

RandKrant

MAANDBLAD VOOR DE INWONERS VAN DE VLAAMSE RAND

november 2012 | jaargang 16 | #09

De gloriejaren van de buurtcinema's

De charme van een klapstoel

Journalist Steven De Foer

**'Buitenlandverslag-
geving is mijn biotoop'**

**Een toekomst voor
de hippodroom van
Sterrebeek**

+ AGENDA

Leven na de zondvloed

Clara Van den Broek over Sommige dingen (vallen in het water)

**Een gemengd
landbouwbedrijf
uit Dworp**

i

Peggy Hofmans uit Machelen werd vorige maand door Nancy Verbinen aangeduid om *deketting* voort te zetten. Peggy werkt als begeleider in De Klink in Diegem, een voorziening voor vijftig niet-werkende volwassen personen met een matige tot ernstige mentale handicap.

Machelen heeft iets surrealistisch

Peggy Hofmans is geboren en getogen in Machelen. Via omzwervingen naar Leuven, Tienen en Kortenberg woont ze er nu opnieuw. 'Omdat het hier goedkoper is dan in Kortenberg. Ik ben naar mijn roots teruggekeerd en heb het geluk om op vier kilometer van mijn werk in Diegem te wonen. Ik heb geen auto en doe alle verplaatsingen met de fiets. De treinverbindingen in Vilvoorde en Diegem zijn goed, maar de busverbinding naar Mechelen en Brussel kan beter. Het cultuurcentrum Het Bolwerk in Vilvoorde is vlakbij. Handig als je geen auto hebt. Enig nadeel: de voorstellingen zijn snel uitverkocht.'

'Hoewel Machelen een grijze, volgebouwde gemeente is, omringd door snelwegen, heb ik hier mijn plaats gevonden. Veel van mijn vriendinnen en familie wonen hier in de buurt. Groen is er niet echt meer, maar de centrale ligging maakt Machelen wel aantrekkelijk. De omgeving van Machelen is gelukkig wel groen en perfect om te fietsen. Ik denk aan Melsbroek met het Floordambos, Peutie, Houtem. Je bent in feite in geen tijd op de boerenbuiten.'

Nutteloze werken

'Wat me in Machelen altijd heeft aange trokken, zijn die verlaten autostrades, zoals de brug aan de E19. Nutteloze kunstwerken, die niet meer toegankelijk zijn. Vroeger heb ik er veel gewandeld. Machelen heeft iets surrealistisch en is daarmee heel Belgisch. De Amerikaanse muzikant, componist en beeldend kunstenaar David Byrne, van Schotse afkomst, stelde ooit: 'Iemand zei dat autosnelwegen de kathedralen zijn van deze tijd, niet ik'. Daar moet ik altijd aan denken als ik onder al die bruggen rijd. Een algemene tendens in Machelen is het wegtrekken van veel kleine

winkels. Grote ketens komen in de plaats. Toen ik kind was, waren er in de Brounstraat verschillende plezante winkeltjes, zoals een kaasboer, een visboer, een knopenwinkel, een snoepwinkeltje. Ik heb hier als kind in een speeltuin gespeeld, nu is dat de parking van de Makro. Waar het speelbosje was, is nu een Pizza Hut. Het zogenaamde *rattenkasteel*, een gekende stek, is verdwenen. Nu is de Makro alom tegenwoordig. Dat is een evolutie die ik betreur, maar waar vrees ik weinig tegen te beginnen is.'

Verrijking

'De verandering van Machelen is langs de andere kant ook een verrijking. Ooit deden we hier een straatfeest: er werd Nederlands, Frans, Spaans en Duits door mekaar gepraat, zonder enig probleem. Er werd haringsla gegeten, maar ook moambe. Machelen kan ik vandaag het best omschrijven met dit beeld: twee oude witloofboeren zitten vredig op een bankje. Zeer idyllisch. Maar als je uitzoomt, zie je links van hen een glascontainer staan waarin ik mijn flessen gooi. Op de achtergrond zie ik de viaduct met zijn aanhoudende geraas. Ik zie ook een vliegtuig in de lucht en constateer dat het lawaai de twee oude witloofboeren niet deert.'

TEKST Joris Herpol ■ FOTO Filip Claessens

i In onze rubriek *deketting* laten we elke maand een bekende of minder bekende inwoner uit de Rand aan het woord over de dingen die hem of haar bezighouden. Hij of zij duidt de volgende randbewoner aan die de ketting voort mag zetten.

inhoud

13

AGENDA BINNENIN

Orgelbouwer Jean-Paul De Greef

Fascinatie voor het orgel

10 'Buitenlandverslaggeving is mijn biotoop'

Binnenlandverslaggever, buitenlandverslaggever, Wetstraat, correspondent in Nederland, filmredacteur, reporter voor de weekendbijlagen, chef reporters, chef media, opnieuw buitenlandverslaggever. Steven De Foer moet zowat de meest **DE** wispelturige journalist van de krant De Standaard zijn.

12 Een balletje slaan in de hippodroom

Na jaren van stilstand komt er eindelijk vaart in de ontwikkeling van de verloederde paardenbaan in Sterrebeek. Er komt een golfterrein met 18 holes, golfinfrastructuur, woningen, recreatie en een kleine evenementenruimte. Het project **FR** kreeg de naam Sterea.

26 Een gemengd landbouwbedrijf

Landbouwer Johan Felis uit Dworp kon op veel belangstellenden rekenen op zijn opendeurdag tijdens de Dag van de Landbouw. Johan kijkt positief naar de toekomst van zijn gemengd landbouwbedrijf van akkerbouw, **EN** melkvee en vleesvee.

- 02 ■ deketting
- 06 ■ vanassetotzaventem
- 09 ■ mijngedacht
- 16 ■ bouwwerk
- 24 ■ opstap
- 25 ■ dekijker
- 26 ■ natuurlijk
- 29 ■ kwestievansmaak
- 30 ■ lostinderand
- 32 ■ gemengdegevoelens

colofon

RandKrant verschijnt maandelijks op 188.000 exemplaren voor de inwoners van de Vlaamse Rand rond Brussel. Het is een uitgave van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant | **Realisatie** vzw 'de Rand' | **Hoofredactie** Geert Selleslach | **Eindredactie en coördinatie** Ingrid Laporte | **Vormgeving** Jansen & Janssen, Gent | **Fotografie** Filip Claessens en David Legrève | **Druk** Roularta, Roeselare | **Redactieadres** Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel, tel 02 767 57 89, e-mail randkrant@derand.be, website www.derand.be | **Verantwoordelijke uitgever** Jan de Bock, Departement Diensten voor Algemeen Regeringsbeleid, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel | uit in de Rand wordt gerealiseerd met de financiële steun van de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Gemeenschap.

1 De gloriejaren van de buurtcinema's

De charme van een

In sjofel hemd om de hoek naar de film gaan en met vrienden een pint drinken bij Roger en Maria, uitbaters van het café-ciné. Tot in de jaren vijftig had zo goed als elk dorp in de Rand een buurtcinema en die zat stampvol.

TEKST Johan De Crom ■ FOTO Filip Claessens

Kinema Elisabeth in Asse, Cinema Minerva in Sint-Pieters-Leeuw, den Ideal in Lot, de Novy in Vilvoorde. Stuk voor stuk lokale cinema's die de buurtbewoners in hun hart sloten, waar ze vriend en lief ontmoetten. Klamme handjes langs klapstoelen. Waar het hele gezin *schone filmen* (KT) zag, maar waar Rita Hayworth ook harten sneller deed slaan, waar Amerikaanse importglamour de bevrijding tastbaar maakte.

Het waren zaaltjes aan een café, achterkamers bij een kruidenierszaak. Zelfstandige uitbaters legden er hun hart en ziel in. De buurtcinema's waren tegelijk hun passie en bijverdienste. 'De meeste konden van film niet leven, maar wisten ook dat de cinema volk naar hun zaak lokte. Als de vrouwen naar de film gingen, dronken de

mannen een pint en tijdens de pauzes liep het café vol. Rond 1905 werd de film zo populair dat vele sectoren er brood in zagen', zegt filmhistoricus Daniël Biltereyst uit Dilbeek. Hij is voorzitter van het departement Communicatiewetenschappen aan de Universiteit Gent en directeur van het Centrum voor Cinema- en Mediastudies. Hij schreef met Philippe Meers *De verlichte stad, een geschiedenis van bioscopen, filmvertoningen en filmcultuur in Vlaanderen*.

In de periode van de belle époque zien we in de grootstad Brussel de eerste cinemazalen verrijzen. Die zijn vaak majestueus, in art nouveau en art deco. Andere steden volgen, maar ook in gemeenten waait de magie van het witte doek binnen. Een provinciestad als Leuven telt er in die periode een tiental. Vele bioscoopexploitanten dichten hun zaal enige allure toe door ze in verband te brengen met de rijke traditie van het theater, met de hogere cultuur. De eerste cinema's hebben dan ook balkons, foyers, vestiaires, rookzalen en een rood gordijn voor het scherm. De café-cinés in kleinere dorpen worden gemeengoed na 1908, maar de echte doorbraak van de buurtcinema's komt er na de Eerste Wereldoorlog en de groei zet zich door tot eind jaren 1950, met een piek tot 1.700 filmschermen over het hele land. Pas met de opkomst van de televisie en het verruimde vrijetijdsaanbod begint de onstuitbare terugval.

Een zaal voor elke zuil

'De buurtcinema had onmiskenbaar zijn plaats in het verenigingsleven en paste helemaal in de verzuiling van de eerste helft van de twintigste eeuw', zegt Daniël Biltereyst. 'Je werd geboren in een katholiek ziekenhuis, je ging naar een katholieke school, je vader las een katholieke krant, dus ging je ook naar de katholieke cinema. Idem dito voor de socialisten en de liberalen. Zij concurreerden tegen elkaar op. Die verzuiling is een belangrijke verklaring voor het grote aantal bioscopen dat België heeft gekend.'

'Aanvankelijk zagen de zuilen - vooral de katholieke - de cinema als een bedreiging. Film stond voor moreel verderf, het bracht vreemde waarden binnen die het traditionele denken

konden omverwerpen. Na een tijd gingen de zuilen de cinema echter omarmen. Ze zagen de kansen in plaats van de gevaren en begonnen hun eigen cinemazaaltjes op te richten. De katholieken vertoonden eerder kuise familiefilms. De socialisten gingen niet echt voor arbeidersfilms of antikapitalistische films, ze toonden vooral commerciële Hollywoodfilms. Het doel van de eigen cinemazalen was dan ook niet alleen ideologisch. Ze zorgden voor contact met het kiespubliek en moesten de partijkas spijzen.' Vooral in de randgemeenten kwamen er veel buurtcinema's op initiatief van katholieke verenigingen. 'De katholieken scoren traditioneel sterker op het platteland. Socialisten en liberalen zwaaien de plak in de steden. Dat is nu zo en dat was toen zo, en het manifesteerde zich ook in de ideologie van de buurtcinema's.'

Niets in de weg

De doorgedreven verzuiling zorgde voor een ware expansie van bioscopen, maar het was lang niet de enige reden waarom buitenlandse film-distributeurs de weg naar ons land vonden. Het gerenommeerde Amerikaanse Film Year Book van 1938 noemt België een van de meest lucratieve en vrije filmmarkten ter wereld. De grote studio's worden er nauwelijks gehinderd in hun strategie om de plaatselijke markt te controleren. België wordt ook geloofd als fiscaal paradijs dat niet zoals andere landen importquota oplegt om de eigen filmproductie te beschermen. De Amerikaanse Hollywoodfilm is in ons land dan ook prominent aanwezig, sterker dan in andere landen. Het aantal cinemazalen heeft in België altijd hoger gelegen dan in bijvoorbeeld Nederland. Hoewel professor Biltereyst dit (nog) niet kan hard maken, ziet hij hiervoor een verklaring in het protestantisme van de Nederlanders en het katholicisme van de Belgen. 'Katholieken omarmen het beeld, het verhaal, het narratieve, terwijl protestanten eerder afkering zijn tegenover afbeeldingen. We onderzoeken momenteel of dat mee de verschillen in succes van de bioscoop enigszins kunnen verklaren.'

Charme en labeur

Naast de grandeur van de cinemapaleizen in de grootstad stond de sympathieke charme van de buurtcinema. 'De nabijheid van de buurtcinema was de belangrijkste troef, je ontmoette er vrienden en gelijkgezinden. Naar de stedelijke bioscopen ging je netjes opgekleed, in de buurtcinema kon je haast in je pyjama binnenlopen. Je had er maar één ticketprijs, terwijl er

EN The heyday of neighbourhood cinemas

Kinema Elisabeth in Asse, Cinema Minerva in Sint-Pieters-Leeuw, the Ideal in Lot, the Novy in Vilvoorde. All local cinema halls to which the locals eagerly opened their hearts, as opportunities for finding friends and love. People used to watch films in cramped conditions in a café or the backroom of a grocer's shop. There is no way that independent operators could make a living from showing films but that certainly did not dampen their enthusiasm. 'The success of neighbourhood cinemas in the first half of the 20th century was partly due to an ideological pillarisation and a favourable business climate that was not hampered in any way by the film distributors', says film historian Daniël Biltereyst from Dilbeek. 'The advent of the talking pictures in the 1930s implied heavy investments for local cinemas. Hence films used to be accompanied by an orchestra or a musician. Many neighbourhood cinemas were forced to close their doors when television came on the scene, along with a whole array of leisure activities in the 1960s. The deathblow for most of them was the arrival of the major cinema complexes. Flanders currently still has 15 or so neighbourhood cinemas.'

klapstoel

in de stadscinema verschillende prijscategorieën waren, net als in het theater. Standing en allure speelden in de grootstad, waar de zalen ook architectonisch indrukwekkend waren. In de filmpaleizen had je tapijt en pluche, in de buurtcinema een stenen vloer en klapstoeltjes.'

De zelfstandige uitbaters van de buurtcinema's stonden zwak tegenover de grote film-distributeurs. 'Die zagen de lokale bioscopen als een derde en laatste financiële ophaalronde, na de filmpaleizen en de kleine cinema's in de ste-

den. Ze brachten extra geld in het laatje, maar waren van geen cruciaal belang voor hun inkomsten. Dat maakt dat sommige films pas een jaar later in de gemeentelijke zalen kwamen. De uitbaters kregen ook te maken met *block booking* en *blind booking*. Bij een topfilm moesten ze een aantal minder populaire of soms onbekende films bijnemen en werden contractueel verplicht die te vertonen. Dat was duur en bovendien werd hun ene zaaltje dan niet benut voor de kaskraker van het moment.'

'De buurtcinema's moesten creatief zijn om rendabel te blijven. In de jaren 1950 komen er netwerken van uitbaters van verschillende bioscopen uit naburige dorpen. Met die schaalvergroting probeerden ze op te boksen tegen het monopolie van de distributeurs. Het leidde tot hilarische toestanden. Een film werd gezamenlijk gekocht en wanneer het eerste spoel van de film was afgespeeld, werd die in zeven haasten naar het andere dorp vervoerd zodat diezelfde film er een halfuur later kon beginnen. Soms raakte een spoel er niet op tijd, waardoor de kijkers in het tweede dorp op het vervolg van hun film moesten wachten.'

Liefde en overgave

Begin jaren 1930 doet de geluidsfilm zijn intrede. 'Dat betekende voor de buurtcinema's een zware investering, want je hele zaal moest geïsoleerd worden. Vele buurtcinema's waren genoodzaakt de investeringen uit te stellen tot er genoeg centen waren. Tot voor de geluidsfilm was er een live orkestje of een muzikant die de filmscènes begeleidde. In de lokale bioscopen was dat dikwijls een amateurmuzikant.'

Zolang de cinema in zijn hoogdagen verkeerde en de filmsterren uit dromenland Amerika tot de verbeelding spraken, kwam de buurtcinema elke investering wel weer te boven. Maar de intrede van de televisie in de jaren 1960 en allerlei nieuwe vrijetijdsbestedingen deden vele zaaltjes toch de das om. Voor gezinnen was het goedkoper om naar de televisie te kijken dan samen naar de bioscoop te gaan. 'We zien dat Hollywood zich in die jaren niet meer op de hele familie, maar op de jeugd begint te richten. De economische omstandigheden bepalen dus mee het aanbod.'

Begin jaren 1960 is de buurtcinema over zijn hoogtepunt. Zalen sluiten de deuren. De opkomst van de grote cinemacomplexen als Kinepolis in de jaren 1980-1990 is voor de meesten het nekschot. Vlaanderen telt vandaag nog een vijftiental buurtcinema's. 'De lokale bioscoop heeft altijd gedraaid op de liefde en overgave van de uitbater voor zijn medium. Zij wisten dat ze op een gegeven moment meer konden verdienen met een ander beroep, maar vonden geld niet zo belangrijk. Dankzij hen zijn die monumenten van de filmgeschiedenis lang blijven bestaan.'

i In de volgende edities van RandKrant gaan we dieper in op enkele buurtcinema's in de Vlaamse Rand.

In de ban van de grote ring

VLAAMSE RAND Elke dag staan we ettelijke uren stil op de grote ring rond Brussel. Een snelle oplossing is echter niet voor morgen want Vlaanderen en Brussel hebben een fundamenteel andere kijk op mobiliteit. Dat blijkt nog maar eens uit het dossier rond de optimalisatie van de grote ring. Brussel wil niet weten van een verbreding, Vlaanderen wel. Volgens een mobiliteitsstudie kan een verbreding van het noordelijke deel van de grote ring de huidige overbezetting flink doen afnemen. Het lokaal en het doorgaand verkeer zouden daarbij gescheiden worden met extra rijvakken. Maar dat plan strookt niet met de Brusselse droom van een autoluw gewest. De administratie Leefmilieu Brussel vindt dat het milieueffectenrapport de indruk geeft dat Vlaanderen de milieueffecten op zo'n manier heeft berekend dat een verbreding sowieso als beste scenario voor het milieu naar voren komt. Volgens Leefmilieu Brussel zullen extra rijvakken echter automatisch meer verkeer aantrekken en zal

dat ten koste gaan van de leefbaarheid in de hoofdstad. Bovendien gaat het rapport er, volgens Brussel, vanuit dat de kilometerheffing in de nabije toekomst wordt ingevoerd, terwijl dat lang niet zeker is. De Vlaamse Regering laat weten dat er nog geen definitieve beslissing is genomen. Die zou er pas eind december komen, wanneer naar alle argumenten pro en contra geluisterd is. Het negatieve advies van Leefmilieu Brussel over het milieueffectenrapport is trouwens niet bindend. De kans is wel groot dat als Vlaanderen kiest voor een verbreding van de ring het tot een hevig juridisch steekspel komt tussen beide gewesten. Fred Luyckx, inwoner van Vilvoorde, is in elk geval al met een petitie gestart tegen een mogelijke verbreding van de ring. De man lanceert als alternatief het zogenaamde *Ringspoor*, waarbij één rijvak wordt omgevormd tot een treinspoor waarbij de vrachtwagens op een wagon worden gezet en zo naar hun bestemming op de ring worden gebracht. ■ TD

Moestuin en buurttuin

VILVOORDE De vzw Vilvoords Zilverpunt heeft, in samenwerking met de stad Vilvoorde, het Zilvertuinen-project opgestart. 'Verwaarloosde, braakliggende gronden met zwerfvuil toveren we om in perceeltjes waar mensen gezamenlijk kunnen tuinieren of een babbeltje slaan. Een Zilvertuin houdt dus het midden tussen een gemeenschappelijke moestuin en een buurttuin', legt Hans Bonte, voorzitter van de vzw Vilvoords Zilverpunt uit. 'De eerste Zilvertuin is geopend in de Marie-Joséwijk. Er zijn tuinbakken gemaakt met duurzame materialen waarin de buurtbewoners hun eigen groenten en fruit kunnen kweken. De mensen van vzw Velt staan hen bij met tips over ecologisch tuinieren. Onze bedoeling is om in verschillende wijken in de stad dergelijke tuintjes te creëren.' ■ TD

demaand ▶

In **Groot-Bijgaarden** kan de heraanleg van het Gemeenteplein van start gaan zonder bouwvergunning omdat de kans te groot is dat er een ongeval zou gebeuren op de losliggende kasseistenen. ▶ **Sint-Pieters-Leeuw** zal haar inwoners voortaan ook informeren via sms en e-mail. ▶ De Orde van Vlaamse Balies wil de wet die de hervorming van

het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde regelt, laten vernietigen omdat die volgens de orde discriminerend is en de gerechtelijke achterstand in Nederlandstalige rechtszaken zal doen toenemen. ▶ In **Vilvoorde** is een nieuwe parking aan de D'Aubreméstraat geopend, goed voor vijftig wagens vlakbij het handelscentrum. ▶ In het

regionaal ziekenhuis Sint-Maria in Halle is een nieuwe therapie voorgesteld voor patiënten met kniekraakbeenletsels. ▶ Het veelbesproken winkelcomplex Uplace in **Machelen** zal op 15 april 2016 de deuren openen. Dat heeft de projectontwikkelaar bekend gemaakt. ▶ Een bouwfirmat zal in het voorjaar 2013 starten met de vernieuwbouw van het oude

Castelhof klaar voor jongeren

DILBEEK Het jeugdcentrum Castelhof in Dilbeek is sinds kort vernieuwd. Het gebouw is sinds 2000 de vaste stek van de Dilbeekse jeugddienst. 'De lokalen werden in verschillende fases opgefrist. Nu is het helemaal klaar voor een ruimer aanbod aan activiteiten', zegt jeugdconsulent Sven Van Cauwenberghe. 'De kapel is omgebouwd tot een mooie, grote ruimte. Er is een nieuwe inkomhal, nieuw sanitair, een vestiaire en een informatiepunt op de zolder.' Jonge muzikanten kunnen voortaan in het Castelhof een repetitieruimte huren. 'Het vernieuwde Castelhof is nu helemaal klaar om dé ontmoetingsplaats te worden voor de Dilbeekse jeugd.' ■ **TD**

i Het Castelhof ligt aan de Molenstraat in Sint-Martens-Bodegem (Dilbeek), vlakbij het station. Meer informatie vind je op www.jind.be

Waakhond wordt veertig

ZENNE EN ZONIEN Streekvereniging Zenne en Zoniën heeft onlangs zijn veertigste verjaardag gevierd. De vereniging ijvert al vier decennia voor het behoud van het groene, Nederlandstalige karakter van de Zennevallei. 'We zijn vooral actief in Beersel, Drogenbos, Halle, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode en Sint-Pieters-Leeuw', vertelt voorzitter Roger Swalens. 'Veertig jaar geleden leefde bij de groep mensen die aan de wieg stonden van onze vereniging de overtuiging dat onze streek geen zielloos overloopgebied van Brussel mocht worden, dat zou uitverkocht worden aan promotoren en speculanten. In de voorbije decennia hebben we talloze dossiers rond leefmilieu en ruimtelijke ordening opgevolgd. Op dat vlak zijn we vrij uniek in Vlaanderen.' De druk van de oprukkende verstedelijking op de Zennevallei is volgens Zenne en Zoniën de voorbije jaren toegenomen. 'Precies daarom blijven we als streekvereniging broodnodig.' ■ **TD**

sanatorium van **Tombeek**, waar een rusthuis met aanpalende serviceflats in ondergebracht zal worden. ▶ Er komt geen open terugkeercentrum voor uitgeprocedeerde vluchtelingen in **Sint-Pieters-Leeuw**. ▶ Jozef Koeks, de korpschef van **Beersel**, verlaat na dertien jaar de politiezone en stapt over naar de Brusselse politiezone Montgomery als

directeur van het departement Interventies, Recherche en Divisies. ▶ Het Huis Coomans, een beschermd monument aan de Schaarbeeklei in **Vilvoorde**, wordt gerenoveerd. ▶ In **Hoeilaart** heeft het OCMW aan de Groenedaalsesteenweg een nieuwe doorgangswoning geopend die tijdelijk onderdak kan bieden voor mensen in noodsituaties.

▶ Het OCMW van **Asse** heeft zijn buurthuis, waar vormingen en activiteiten plaatsvinden, officieel geopend. ▶ Het is opletten geblazen voor wie op de A12 Antwerpen-Brussel rijdt: de 14 flitspalen in beide richtingen van de snelweg waren twee jaar buiten dienst, maar zijn opnieuw operationeel. ▶ De Duitse energiereus EON legt de elektriciteitscentrale

langs het kanaal Brussel-Willebroek in **Vilvoorde** vanaf 2014 stil omdat de centrale niet meer rendabel zou zijn. ▶ Het decreet over wonen in eigen streek is in strijd met de Europese wetgeving. Dat vindt de advocaat-generaal van het Europees Hof van Justitie. ▶ In januari betrekken 90 senioren uit **Overijse** hun langverwachte nieuwe stek in het rusthuis Mariëndal.

De weg naar de hemel

GRIMBERGEN De Hemelkalender 2013 van de Vereniging voor Sterrenkunde is van de persen gerold. De kalender vertelt je wat er in de loop van volgend jaar allemaal te zien is ver boven je hoofd. Een van de blikvangers van 2013 is een kleine maansverduistering op 25 april. Ook de komeet C/2011 L4 Panstarrs zou in maart met het blote oog te zien moeten zijn in onze streken. De Hemelkalender beschrijft de zichtbaarheid van de planeten in 2013 en bevat een reeks sterrenkaarten om je weg in de hemel terug te vinden. De auteur van de Hemelkalender 2013 is zoals steeds de internationaal gereputeerde Vlaamse amateurastronoom Jean Meeus. Bij de Volkssterrenwacht Mira in Grimbergen kan je zelf de sterren bekijken en allerhande informatie vinden over wat er boven ons hoofd gebeurt. ■ TD

i Meer info over de Hemelkalender 2013 vind je op de website van de Vereniging voor Sterrenkunde: www.vvs.be

Bibliotheek ontdekken

VLAAMSE RAND De bibliotheken van de regio Zennevallei en het Pajottenland hebben een opmerkelijk project gelanceerd. Om het leesplezier bij jonge kinderen aan te scherpen, hebben ze de Bibtrollies geïntroduceerd. 'Elke trol heeft zo zijn karakter en zijn eigenaardigheden, maar één ding hebben ze gemeen: ze zijn dol op boeken', zegt Elke Zelderloo (CD&V), gedeputeerde voor Cultuur. Hoe vaker een kind naar de bibliotheek komt, hoe sneller zijn verzameling speelkaarten compleet zal zijn. 'Veertien bibliotheken, meer dan honderd scholen en meer dan 10.000 kleuters en kinderen zullen vanaf 1 oktober de wereld van de bibliotheken en boeken op een andere manier beleven.' ■ TD

i De Bibtrollies kan je verzamelen in de bibliotheken van onder meer Beersel, Dilbeek, Sint-Genesius-Rode en Sint-Pieters-Leeuw. Meer info op www.bibtrollies.be

► Burgemeester Francis Vermeiren (Open VLD) van **Zaventem** is niet te spreken over het rooien van een grote groen- en boomstrook tussen de E40 en de Oude Keulseweg omdat 'deze groenstrook een buffer en een land-

schappelijk interessante corridor vormde tussen de woonwijken Windmolenlaan en Boesberg in Sterrebeek'. ► Na negen jaar van onderzoek en studies besliste Bpost om geen distributiekantoor te openen aan de Leuvensesteenweg in **Tervuren**. ► Het inkomgebouw van het

kerkhof van **Linkebeek** wordt gerenoveerd. Op de zolderverdieping komt een vergaderzaal. ► Het gemeentebestuur van **Sint-Genesius-Rode** hoopt het gemeentelijk zwembad Wauterbos tegen de lente van 2013 opnieuw te kunnen openen. ► Vic Nees en Kamiel D'Hooghe, die beiden in de klassieke muziek een wereldwijde carrière heb-

ben uitgebouwd, zijn gevierd als nieuwe ereburgers van **Grimbergen**. ► In **Machelen** is Loods 4, een tijdelijke evenementenhal van de gemeente in de vroegere opslagruimte van Securitas aan de Rittwegerlaan in gebruik genomen. ► De Stichting Felix De Boeck schenkt meer dan 1.600 tekeningen van de bekende schilder uit **Drogenbos** via de provincie

Hoe moet ik het zeggen aan een loket?

VLAAMSE RAND Vzw 'de Rand' heeft onlangs een vertaalwoordenboekje uitgegeven voor anderstalige nieuwkomers. Ze kunnen het boekje gebruiken als ze iets nodig hebben aan een loket van hun gemeente. Ook voor de loketbedienden is het vertaalwoordenboekje een handig hulpmiddel in hun contacten met anderstaligen. 'Dit boekje is er gekomen op vraag van heel wat gemeenten in de Vlaamse Rand', vertelt Karen Stals, stafmedewerker van vzw 'de Rand'. 'Voor nieuwkomers, die vaak nog geen Nederlands kennen, is het allesbehalve eenvoudig om te communiceren aan het gemeenteloket, bijvoorbeeld wanneer ze zich komen inschrijven. Op vraag van de loketbedienden hebben we het boekje thematisch opgesteld. Zo komen bijvoorbeeld de thema's rijbewijs, identiteitskaart en geboorteaangifte aan bod. De termen worden vertaald in het Frans, het Duits en het Engels. Op die manier moet het boekje bijdragen tot de klantvriendelijkheid aan het loket, met respect voor het Nederlands.' Vzw 'de Rand' biedt het vertaalwoordenboekje gratis aan aan de gemeenten in de Rand. ■ TD

Vlaams-Brabant aan het Felixart Museum. De collectie zou een miljoen euro waard zijn. ► Het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in **Tervuren** blijft nog open tot juli 2013. Oorspronkelijk zou het sluiten in juli van dit jaar, maar de start van de werken heeft vertraging opgelopen. Het museum zal drie jaar gesloten zijn voor een grondige renovatie. ■ TD

Tom Serkeyn is journalist bij Ring-tv en violist bij de Vilvoordse muziekgroep Zakdoek. Hij is geboren in Brussel en woont in Peutie. Voor RandKrant schrijft hij afwisselend met Fatima Ualgasi, Joris Hintjens, en Dirk Volckaerts de column *mijngedacht*.

Sehnsucht

Over wat zal ik deze keer schrijven? Nog maar eens BHV, ambetante burgemeesters, de laatste Gordel, de verbrusseling, de internationalisering, het vliegtuiglawaai, het verkeersinfarct op de grote ring, Up-lace? Nee, bedankt, even niet. Soms word ik doodmoe van al dat gedoe in de Rand. Waarom woon ik niet ergens rustig ver weg in Olen of Geel zodat ik mijn kop in het Kempische zand kan steken?

Het is eind september en ik worstel met een vreemd gevoel. Onverschilligheid? Landerigheid? Zwaarmoedigheid? Niet echt, misschien is het gewoon de herfst die in de lucht hangt. Ardennenweer in de Rand. De verschroeiende Italiaanse augustuszon en de klaterende Tiroolse bergbeek van de voorbije zomer zijn herinneringen die in stilte worden gekoesterd. De grasmachine van de buurman klinkt droevig alsof ze beseft dat dit de laatste maaibeurt is voor een lange, harde winter. De vrijwilliger van de Koninklijke Pompiersverbroedering Vilvoorde is al aan de voordeur geweest met de nieuwe kalender voor 2013. De pompoe-nen voor Halloween zijn nog niet rijp of sommige winkels prijzen al kerstversiering aan. Eindejaar hangt in de lucht, als een dreigend onweer dat nog ver weg is maar onvermijdelijk op ons af komt.

Verkiezingen, ook dat nog. Spiegeltje, spiegeltje aan de wand wie is de mooiste van heel de Rand? Van alle kanten grijnzen de geafficheerde kandidaten me toe, verstrooid glimlach ik terug. Ze ogen allemaal sympathiek, maar sommigen lijken zo gewichtig dat zelfs de strafste behanglijm van de Gamma er niet tegen bestand is. Flarden socialisten, blauwen, groenen en veranderingsgezinden flapperen in de wind.

Nee, ik ben niet chagrijnig of verzuurd, ook niet triest of neerslachtig. Wat schort er dan wel? Plots, tijdens een bezoek aan een tentoonstelling in het Kasteel van Gaasbeek weet ik het: ik lijd aan *Sehnsucht*. Het woord *Sehnsucht* is door hooggestemde Duitsers in de romantiek uitgevonden, maar het gevoel is al zo oud als de mens. In het historische kader van Gaasbeek proberen hedendaagse kunstenaars dat gevoel gestalte te geven. *Sehnsucht* is dat onbestemde verlangen naar iets dat soms tastbaar maar vaak ongrijpbaar is. Het is een soort nostalgie naar iets dat voorbij is of nog moet komen. Of heimwee naar een land dat ver weg is of niet bestaat. 'Ken je dat land waar de citroenen bloeien?', is een van de beroemdste openingszinnen van Goethe. *Sehnsucht* heeft ook veel te maken met de romantische opvatting dat het echte geluk zich altijd elders bevindt. Het verlangen naar Arcadia, het Beloofde Land of Utopia. Kortom, op een ander is het altijd beter.

Toeval of niet, die vlagen van *Sehnsucht* overvallen me over het algemeen in de herfst. Tegen de tijd dat jij weer eens iets van me hoort is het alweer maart. En in de lente is mijn neiging tot melancholisch mijmeren een stuk minder groot. Ik broed nu al op de openingszin van mijn volgend stukje. 'Ken je dat land waar het witloof groeit?'

Maar ik ben geen dichter, ik laat anderen in de waan dat ze dat zijn. Ik zal het dus wat prozaïscher formuleren: hier hoor ik, tot nader order, ondanks alle vervelende Randverschijnselen. Laat die citroenen maar bloeien ginderachter.

i **Reacties?** Mail naar randkrant@derand.be

Journalist Steven De Foer

‘Buitenlandverslaggeving is mijn

Binnenlandverslaggever, buitenlandverslaggever, Wetstraat, correspondent in Nederland, filmredacteur, reporter voor de weekendbijlagen, chef van de reporters, chef media, opnieuw buitenlandverslaggever. Steven De Foer moet zowat de meest wispelturige journalist van de krant De Standaard zijn.

TEKST Ines Minten ■ FOTO Filip Claessens

Ik vind veel dingen interessant en als zich een leuke kans voordoet, spring ik graag op die trein en zie ik wat het geeft.’

Als tiener had Steven De Foer al een goede pen, maar als hij thuis liet vallen dat hij er zijn broodwinning van dacht te maken, werd dat niet ernstig genomen. ‘Ik kom uit een familie van artsen en advocaten’, vertelt hij. ‘Ik kon beter eerst iets anders doen, vonden ze, en dan kon ik later nog altijd die kant op. Ik denk wel dat ze geschrokken zijn dat ik het effectief heb gedaan.’ Zijn keuze viel op rechten. ‘Heel, heel saai was dat. Ik had wellicht beter gepast in een opleiding Germaanse, Romaanse, politieke en sociale wetenschappen of geschiedenis. Maar goed, ik wist op dat moment helemaal niet welke kant het uit zou gaan, dus koos ik voor een diploma met veel opties. Nu, ik maak me geen illusies. Mijn oudere zus studeerde geschiedenis en ik vond dat allemaal bijzonder interessant tot ik de titel van haar thesis las: ‘De sociaal-economische gevolgen van de prijsveranderingen in de textielindustrie in het Gent van 1370-1380’ of zoiets. Geschiedenis gaat dus ook niet altijd over spannende materie zoals oorlogen.’ Zoals veel van zijn studiegenoten solliciteerde De Foer voor

een stageplaats die veel banken in die tijd vacant hadden. ‘Die werden beschouwd als het lanceerplatform voor een financieel gouden toekomst. Mijn vrouw en ik dachten op dat moment aan een gezin, dus in een vlaag van verantwoordelijkheidszin deed ik mee aan de selecties. Ik zal zo vriendelijk zijn om de naam van de bank niet te noemen, maar lang voor de bankencrisis heb ik daar een door en door verrotte mentaliteit leren kennen. Vanaf dag één leerde je er je eigen klanten te bedriegen. Ik vond het verderfelijk en ik heb er een hekel aan banken aan overgehouden. Ik zat er volstrekt niet op mijn plaats en ik werd er formidabel slecht gezind van.’ Na een jaar zou hij er aan zijn eerste echte job beginnen, maar tijdens een vakantie aan zee besepte hij dat hij dat eigenlijk totaal niet zag zitten. ‘Gelukkig kwam ik net dan een advertentie tegen voor rechtbankverslaggever voor Het Nieuwsblad.’ Met zijn achtergrond als jurist bleek hij geknipt voor de functie. Hij schreef drie jaar voor de krant en verkaste daarna naar De Standaard.

Biotoop buitenland

‘Bij De Standaard heb ik ongeveer alles al gedaan, behalve economie en financiën. Dat is ook

de enige tak van de journalistiek die ze me nooit moeten voorstellen, nog altijd wegens die bankgeschiedenis’, glimlacht De Foer. ‘Filmredacteur ben ik zeven jaar geweest, maar met uitzondering daarvan heb ik niets langer dan drie jaar gedaan. Sinds januari van dit jaar doe ik opnieuw de buitenlandredactie en misschien is dat toch echt mijn biotoop. Ik zie me bijvoorbeeld nooit meer de Wetstraat verslaan. Met alle respect hiervoor, maar ik zit echt niet te wachten op dat bombardement aan aandacht dat de gemeenteraadsverkiezingen weer hebben gekregen. Zeker niet als er ongeveer gelijktijdig verkiezingen zijn in de Verenigde Staten of als bijna de volledige politieke top van China wordt vervangen. Zulke dingen zijn van zoveel groter belang dan het feit of er een blauwe, een rode of een gele burgermeester komt in pakweg Erps-Kwerps.’

Obama vs. Romney

De Foer voelt zich reporter in hart en nieren. Hij trekt graag een aantal dagen naar een of ander buitenland om weer terug te komen met een uitgebreid verhaal. ‘Dat past bij mijn temperament. Zo wees niets er vorig jaar op dat ik naar Japan zou reizen. Maar een jaar na Fukushima wou de krant een grote reportage over de toenmalige toestand en ik ben er achteraan gegaan. Dat soort dingen vind ik spannend en leuk. Noem me een ver land en mijn ogen beginnen te glinsteren, behalve als er oorlog is. Op zich boeit oorlogsverslaggeving me heel erg, maar ik heb geen zin om voortdurend in angst te zitten. Voor een deel is dat persoonlijke angst, ik doe daar niet macho over. Maar ik heb een vrouw en drie kinderen, dus als er iets gebeurt, gok ik niet alleen met mijn eigen leven. Ik veroordeel journalisten die het wel doen geenszins, maar zelf zou ik zo’n keuze nooit maken.’

Nee, dan liever de Verenigde Staten. De Obama vs. Romney-koorts. De *swing states*, het relatief kleine aantal onbesliste kiezers dat

DE ‘Auslandsberichterstattung ist mein Biotop’

Inlandsberichterstatter, Auslandsberichterstatter, Rue de la Loi/Wetstraat, Korrespondent in den Niederlanden, Filmredakteur, Reporter für die Wochenendbeilage, Leiter der Reporter, Medienleiter, erneut Auslandsberichterstatter. Steven De Foer muss wohl der sprunghafteste Journalist der Zeitung De Standaard zijn. ‘Ich finde viele Dinge interessant, und wenn sich eine schöne Chance auftut, springe ich gerne auf diesen Zug auf und schaue mir an, was daraus wird.’ De Foer fühlt sich als Reporter in Herz und Nieren. Er zieht gerne ein paar Tage ins eine oder andere Ausland, um

dann mit einer ausführlichen Geschichte wieder zurückzukehren. ‘Das passt zu meinem Temperament.’ Wenn er gerade nicht im Ausland verweilt, arbeitet De Foer in der Redaktion von De Standaard in Groot-Bijgaarden. Wohnhaft ist er in Zellik. Man könnte meinen, dass seine Verbindung zum Rand dadurch stark ist. ‘Nichts ist weniger wahr’, stellt er selbst mit einigem Bedauern fest. ‘Der gänzliche Mangel an Integrationswillen bei vielen Französischsprachigen im Rand ärgert mich schon. Und es ärgert mich, dass es mich ärgert, denn ich will das überhaupt nicht so wichtig finden.’

biotoop'

de uiteindelijke doorslag zal geven. 'De Amerikaanse verkiezingen zijn de jongste twintig jaar elke keer spannend geweest. Dat komt omdat de polarisatie er is toegenomen. De democraten zijn nu gemiddeld progressiever en de republikeinen conservatiever. In de jaren 40 en 50 had je er nog veel meer mensen die wel voor de ene partij stemden, maar even goed aansluiting vonden bij de andere. Doordat je nu veel duidelijkere blokken hebt, is het reservoir aan *swing voters* of onbesliste kiezers veel kleiner geworden. Naar schatting gaat het maar om 6 à 7 % van de bevolking. Met als gevolg dat de kandidaten erg moeten trekken aan die kleine groep kiezers. Obama staat ook voor het probleem dat het tomeloze enthousiasme van zijn achterban in 2008 nu behoorlijk geslonken is. Veel mensen zijn teleurgesteld. Daardoor is een sterke mobilisatie cruciaal. De VS kennen geen stemplicht, dus je hebt niks aan mensen die voor je zouden willen stemmen maar het niet de moeite vinden om daarvoor naar het stembok te trekken. Die teleurstelling kan hem nog parten spelen. Romney, aan de andere kant, is een conservatief politicus, maar hij behoort niet tot het grote blok van oerconservatieven die elke dollar belasting regelrechte diefstal vinden, of aan ethische kant, die de evolutietheorie afzweren. Hij heeft die kiezers echter wel nodig om de overwinning te behalen. Dat is trouwens de reden waarom hij Paul Ryan als running mate heeft gekozen, wel een oerconservatieve. Met Ryan riskeert Romney aan de andere kant toch weer in de kaart van de democraten te spelen. Tegen de twijfelaars kunnen zij zeggen: *als je Romney al rechts vond, heb je dan al eens naar zijn running mate gekeken?!*' Het wordt dus nagelbijten op 6 november. En Steven De Foer zal er met zijn neus bovenop zitten.

Band met de Rand?

Wanneer hij niet in het buitenland verblijft, werkt Steven De Foer op de redactie van De Stan-

daard in Groot-Bijgaarden. Wonen doet hij in Zellik. Je zou denken dat daardoor zijn band met de Rand sterk is. 'Niets is minder waar', stelt hij zelf met enige spijt vast. 'Mijn vrouw en ik zijn afkomstig uit de buurt van Antwerpen. In de jaren 90 hebben we drie jaar in Nederland gewoond omdat ik er correspondent was voor de krant. Toen we terugkeerden, stelde ik me de vraag of ik elke dag de files wilde trotseren. Het verkeer was de enige reden waarom we voor deze regio kozen. Het kwam dan nog op een moment in ons leven dat onze belangrijkste sociale netwerken waren gevormd. We wonen nu twaalf jaar in Zellik, maar de gemeente blijft enkel de plek waar ons huis staat. In de regio geldt dat voor veel mensen. Er wonen hier veel aangespoelden, die in hun vrije tijd terugkeren naar de regio waar ze vandaan komen en de vrienden en familieleden die ze daar hebben.'

Betekent dat de strubbelingen tussen Nederlandstaligen en Franstaligen in de Rand hem koud laten? 'Gek genoeg niet', zegt hij. 'Ik herinner me een discussie die ik in de jaren 90 had met mijn toenmalige hoofdredacteur Dirk Achten. In

die tijd was De Standaard veel Vlaamsgezinder dan nu. Of het per se nodig was dat zowat de helft van de commentaren over de communautaire kwestie gingen, vroeg ik hem lichtjes sarcastisch. Hij antwoordde dat ik maar eens van tegen de grens met Nederland moest wegtrekken en in de Rand moest komen wonen, ik zou wel anders piepen! Later, toen ik al een tijdje hier woonde, heb ik toegegeven dat mijn gevoeligheden veranderd waren. Ik heb Franstalige overburen die altijd en goed Nederlands spreken. Anderen sturen hun kinderen naar Nederlandstalige scholen en jeugdbewegingen. Helaas is dat een minderheid. Is dat dramatisch?' De Foer haalt de schouders op. 'Ik ben internationaal gericht, heb absoluut geen Vlaams-nationalistische sympathieën en ik heb niks tegen de Franse cultuur. Integendeel. Maar ik kan me niet voorstellen dat wij in Waterloo of Nijvel zouden wonen en daar vijf sandwiches, twee pistolets en een tijgerbrood zouden bestellen. Dat totale gebrek aan integratiewil bij veel Franstaligen in de Rand ergert me. En het ergert me dat het me ergert, want ik wil het helemaal niet zo belangrijk vinden.'

Een balletje slaan in de hippodroom

Na jaren van stilstand komt er eindelijk vaart in de ontwikkeling van de verloederde paardenrenbaan in Sterrebeek. Er komt een golfterrein met 18 holes, golfinfrastructuur, woningen, recreatie en een kleine evenementenruimte. Het project kreeg de naam Sterea.

TEKST Bart Claes • FOTO Filip Claessens

Projectontwikkelaar Probel kocht de hippodroom in 2004 voor ruim vijf miljoen euro. Er kwam snel een plan op tafel, maar toch bleef het jaren stil. De administratieve papiermolen en procedures lieten de reconversieplannen aanslepen. 'Het was dan ook geen eenvoudig dossier', weet projectleidster Sarah Reyn van Probel. 'De hippodroom was 42 hectare groot. We kochten zelf nog een aantal gronden zodat het huidige domein in totaal

70 hectare groot is. Voor een golfterrein van 18 holes heb je minstens 65 hectare nodig. De aangekochte gronden hadden een andere bestemming, dus moest landbouwgrond een recreatieve bestemming krijgen. We plannen eveneens woningen en dus moest recreatiezone ook woongebied worden. Deze veranderingen konden alleen in het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel (VSGB) vastgelegd worden.' Dat gebied werd pas eind 2011 door de Vlaamse Regering goedgekeurd.

FR Taper la balle dans l'hippodrome

Après des années de stagnation, les choses se mettent à bouger dans le développement de l'hippodrome de Sterrebeek dont l'état s'est dégradé. On y construira un terrain de golf à 18 trous, une infrastructure de golf, des logements, des activités récréatives et un petit espace réservé à la tenue d'événements. Le projet a été baptisé Sterea. Les travaux devraient commencer fin 2013. Probel a acquis l'hippodrome en 2004 pour près de cinq millions d'euros. L'élaboration du plan a été rapide, mais tout est resté à l'arrêt

pendant des années. Les formalités et les procédures administratives ont ralenti les plans de reconversion. 'Ce n'était pas vraiment un dossier simple,' explique la responsable de projet Sarah Reyn de Probel. Il a fallu modifier différentes affectations qui devaient être intégrées dans le Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel (VSGB). Cette zone a été approuvée par le gouvernement flamand fin 2011. Les administrations communales de Zaventem et de Tervuren soutiennent le projet qui transformera enfin ce site à l'abandon.

Open golfproject

Nu kan het snel gaan. Het milieueffectenrapport (MER) werd opgemaakt en Probel werkt volop aan de bouwaanvraag. Misschien wordt die nog dit jaar ingediend, anders zeker volgend jaar. De projectontwikkelaar hoopt met de eerste werken eind 2013 te starten. De gemeentebesturen van Zaventem en Tervuren zijn het project genegen. Dat hoeft niet te verbazen, de site ligt er al jaren verloederd bij. Er wordt wel al een tijdje op een bescheiden manier aan golf gedaan door de golfclub Golf Life Center Sterrebeek. Sarah Reyn: 'Ons golfproject wordt geen afgeschermde club, maar een open, toegankelijk gebeuren met veel aandacht voor de jeugd. De belangstelling is groot. Wat tennis ooit was voor de jongeren, lijkt nu golf te worden.'

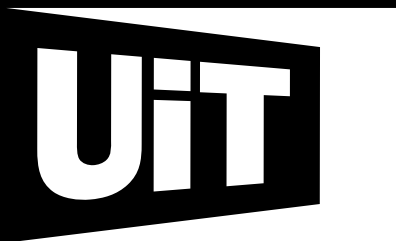
Woningen en hotel

Er is niet alleen plaats voor golf. Op de plek waar nu woningen staan, komen er een zeventigtal nieuwe, ruime appartementen. In een andere hoek van de site komen er toegankelijke, meer bescheiden woningen, waar bijvoorbeeld senioren zich thuis zouden voelen. Hoeveel woningen er in totaal komen, wordt nog bekeken met het oog op de bouwaanvraag. Er komt ook een hotel, een wellnessinfrastructuur en een relatief kleine evenementenruimte. De werken zullen ongetwijfeld enkele jaren duren. 'We starten met het golfproject. Wanneer we meer duidelijkheid hebben over de timing zullen we daarover communiceren.'

Beste voorstel

De Zaventemse schepen van Ruimtelijke Ordening Eric Van Rompuy (CD&V) is opgetogen. 'Dit is het beste voorstel voor de invulling van de hippodroom dat we ooit gehad hebben', meent hij. 'De open ruimte en de groene long van Sterrebeek blijven behouden en er komen bovendien extra woningen. Andere projecten die ooit de ronde deden voor de site – een filmzaal, een skipiste – zouden een grotere impact hebben gehad op de verkeersdrukte. We moeten als gemeentebestuur wel in de gaten houden dat er ook betaalbare woningen worden aangeboden. Het mag geen eiland worden waar alleen rijke Brusselaars terecht kunnen.'

AGENDA
NOVEMBER
2012

in de Rand

Voeten kijken in de spiegel

DA
NS

De Japanse danseres **Kaori Ito** werkte in het verleden samen met toonaangevende choreografen als Alain Platel, Sidi Larbi Cherkaoui en Philippe Decouflé. Maar sinds haar recente doortocht op de prestigieuze Biennale de la danse in Lyon onttrekt ze zich in haar beroep aan mannenogen en accentueert ze meer haar vrouwelijke kantjes. 'Mijn schoolvoorbeeld is Louise Brooks. Op een extreme manier verleidde ze de heren, die ze vervolgens naar haar pijpen liet dansen. Ook de huisvrouw die het gezinsbudget beheert en haar echtgenoot domineert, spreekt mij sterk aan omdat dit in Japan vaak voorkomt.' Voor de bewegingstaal baseert Kaori Ito zich op technieken uit de

mime en het butohtheater. Min Tanaka was haar belangrijkste leermeester, al heeft ze ook veel opgestoken van de dansers van Alvin Ailey. In haar solo speelt de spiegel een sleutelrol. 'In mijn kindertijd had de spiegel de functie van een toekijkende God. In het shintoïsme praten de mensen tegen hun spiegelbeeld. Wie voortdurend zichzelf en onrechtstreeks ook God ziet, kan niet liegen. Toen ik ballet begon te studeren had ik altijd een spiegel bij, maar ik tuurde doorgaans minder naar mijn gezicht dan naar mijn voeten.' ■ LD

DO • 8 NOV • 20.30
Island of no memories

Kaori Ito
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

© LAURENT PAILLIER

Europa als voorbeeld?

VOR
MING

Volgens de Amerikaanse econoom **Jeremy Rifkin** zou Europa beter dan de andere continenten de overstap kunnen maken van de tweede naar de derde industriële revolutie. De Verenigde Staten verliezen daarentegen steeds verder terrein, terwijl in China iedere democratische basis ontbreekt. Als eerste continentale regering en met een leidende wereldeconomie heeft de Europese Unie vele troeven in handen. Bovendien kan de EU hoogstwaarschijnlijk rekenen op partnerships in het Midden Oosten. De Indiase politicoloog **Rajeev Bhargava** is vooral in de ban van het seculier humanisme. Europa beschikt over de meest gesecculariseerde instellingen ter wereld. Hij vraagt zich af in hoeverre religies toch nog hun invloed laten gelden, bijvoorbeeld via het onderwijs, de gezondheidszorg en de sociale dienstverlening. Rifkin en Bhargava staan omwille van hun verschillende invalshoeken garant voor een pittig debat. ■ LD

DO • 29 NOV • 19.30

Wat met de Europese droom?

deBuren

Brussel, Flagey, Studio 4, www.flagey.be

Weense helden

op historische instrumenten

MU
ZIEK

Als fervent pleitbezorger van concerten op historische instrumenten kan **Jos Van Immerseel** tevreden zijn. Zijn ensemble **Anima Eterna** bestaat 25 jaar. 'We voeren de muziek principieel uit op instrumenten die de componist gekend heeft', legt hij uit. 'Gelukkig kunnen we kiezen uit een rijke verzameling die de hele periode tussen het midden van de 17e eeuw tot 1950 bestrijkt. Elk programma vormt een geheel. De composities zijn gegroepeerd rond een bepaald tijdstip. Dit keer focussen we op de instrumenten- en componistengeneratie tussen 1800 en 1833.' Na de Onvoltooide Symfonie van Franz Schubert en het Eerste Piano Concerto van Ludwig van Beethoven waagt het orkest zich aan de Vierde Symfonie, die ook wel 'de Italiaanse' wordt genoemd, van Felix Mendelssohn-Bartholdy. Van Immerseel:

'Het blijft echter onzeker of deze laatste in tegenstelling tot de twee anderen ook echt in de Oostenrijkse hoofdstad heeft geresideerd. Hij verbleef eerder in Leipzig. *Weense helden* is dus een controversiële titel. De rode draad in een concertprogramma is vaak ver te zoeken. Muziek is immers abstract. Mijn interesse gaat vooral uit naar de klankarchitectuur. Na dit zilveren jubileum van Anima Eterna hoopt hij er als muzikant nog minstens een kwarteeuw aan toe te voegen. 'Muziek is mijn passie. Wie van zijn passie zijn job maakt, heeft de indruk dat hij nooit moet werken.' •

WO · 14 NOV · 20.30

Weense helden

Anima Eterna / Jos Van Immerseel
Grimbergen, abdijkerk, 02.263.03.43

Lili en haar familie

KI
DS

In Franstalig België heten ze *Les Déménageurs* en spelen ze voorstellingen als *Lili et les escargots* of *Le patamodé*. Ze zijn er even populair als *K3* in Vlaanderen en dat zonder de hulp van een grote marketingmachine. Reden genoeg dus om het over de taalgrens te proberen.

Met succes, zo bleek in april in een uitverkochte Boesdaalhoeve in Sint-Genesius-Rode. Op 4 november komen **Lili en haar familie** terug om hun eerste Nederlandstalige cd *De Huisjesslakken* aan pers en publiek voor te stellen. In Wallonië zijn **Les Déménageurs** al jaren een begrip bij het grote publiek. Hun wieg staat bij **Yves Barbieux**, frontman van folkgroep Urban Trad. Als leraar in een muziekatelier in Elsene wilde hij wel eens met andere liedjes aan de slag dan het obligate *Sur le pont d'Avignon*. Hij besloot zelf kindersongs te schrijven en speelde ze samen met zijn collega Aurélie voor de klas, onder de klinkende namen Lili en Stoul.

Frans-Nederlands

Veel later pikte Barbieux, in een samenwerking met producer Denis Gérardy, het project weer op.

Dode archieven ontwaken

EX
PO

De meeste archieven worden na verloop van tijd verbannen naar verlaten zolders, waar ze zelden of nooit meer worden geraadpleegd. De Antwerpse kunstenaar **Denmark** brengt daar verandering in. Nadat de KULeuven drie jaar geleden zijn *Dood Archief XII* verwierf, waarin alle proefwerken van één schooljaar in één middelbare school in een kunstwerk werden gerecycleerd, is hij de komende maanden met negen andere gelijkaardige werken te gast

in Museum M. Hij schenkt de archieven van tijdschriften, boeken en kranten een nieuw leven. Gedrukt papier dient immers niet om in een vergeten hoekje, of erger in een papierversnipperaars, te verdwijnen. Met zijn vernuftige transformaties ageert de kunstenaar tegen de barbaarsheid van de geletterde beschaving. ■ LD

8 NOV TOT 13 JAN
TegenArchieven

Leuven, Museum M, www.mleuven.be

© JOHAN LUYCKX

The best magazines of art to be collected, 1989

Sindsdien zijn Les Déménageurs met vier. Zangeres-danseres **Marie-Rose Mayele** neemt de rol van Lili voor haar rekening. Haar zogenaamde broers Stoul, Nelson en Georges worden stuk voor stuk gespeeld door rasmuzikanten: **Thierry Hercod** op draailier, **Perry Rose** op gitaar en **Jonathan De Neck** op accordeon. Bezieler Barbieux heeft zich achter de schermen teruggetrokken. Hij schrijft de liedjes en regisseert de shows, die een mix zijn van muziek, dans en theater.

Na drie geslaagde voorstellingen, vier cd's en twee dvd's besloot het gezelschap het in het Nederlands te wagen. Ze doopten zichzelf om tot Lili en haar familie en maakten van hun eerste show, *Lili et les escargots*, een aangepaste versie: *De huisjesslakken*. Meteen een schot in de roos, want de Vlaamse première in de Boesdaalhoeve werd bijzonder gesmaakt. Geen wonder dus dat ook de gelijknamige cd in Sint-Genesius-Rode wordt voorgesteld.

Poëtische taal

In feilloos Nederlands zingt Marie-Rose alle nummers op *De huisjesslakken*. De artieste groeide op in een tweetalig Brussels gezin en studeerde en werkte in de Lage Landen. Ook

de muzikanten hebben hun tweede landstaal voor de gelegenheid bijgeschaafd. In de voorstelling neemt Perry (Nelson) een behoorlijke lap tekst voor zijn rekening. Volgens Mayele is taal trouwens een belangrijk ingrediënt in het hele project. 'Onze liedjesteksten zijn erg poëtisch. Blijkbaar raken ze zowel kinderen als ouders. Ze zouden zelfs het taalgebruik van de kinderen stimuleren.'

Het verhaal van *De huisjesslakken* is kinderlijk eenvoudig. Lili is jarig en haar broers geven haar een geweldig verrassingsgeschenk: een echt publiek waarvoor ze kan zingen. Maar net nu moet ze even weg. Ze beloofde immers om meneer Bellekens een mandje met slakken te brengen. Op de Franstalige cd's werd telkens een Nederlands liedje binnengesmokkeld. Benieuwd welke Franse hit *De huisjesslakken* gehaald heeft. 'Bonjour, tout va bien?' ■ JOKE BELLEN

ZO · 4 NOV · 14.30 EN 17.00
De huisjesslakken (3-8j)

Lili en haar familie
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve,
02 381 14 51

STORM

Shaken met Shakespeare

Sommige mensen houden ervan af en toe van naam te veranderen. **Theatergezelschap Nasreddin** heette nog niet zo lang geleden Uil&Spiegel. Nasreddin was de titel van hun eerste voorstelling en tevens de naam van het Turkse equivalent van Tijl Uilenspiegel, een legendarische schelm waar veel volkswijze verhaaltjes over bestaan. Theatergezelschap Nasreddin zou als tweede voorstelling oorspronkelijk *Boterbloemliefjesdroom* gaan maken, maar uiteindelijk is dat *Storm* geworden. Storm is een jeugdvoorstelling gebaseerd op William Shakespeares donkere maar sprookjesachtige laatste toneelstuk *The Tempest*. Storm speelt zich af op een eiland, waar de tovenaars Prospero met zijn dochter Miranda alleen tussen de geesten leeft. Tot hij een storm veroorzaakt die zijn vijandige broer en diens zoon op het eiland schipbreuk doet lijden. Dit dromerige testamentische stuk van de grootste toneelschrijver aller tijden heeft al tot veel geslaagde interpretaties geleid. De voorstelling past in het gevarieerde Shakespeare NXT-festival dat Westrand organiseert. Benieuwd wat Uil&Spieg..., euh Nasreddin, ervan zal maken. De muziek zal alvast goed zitten, want de hippe Antwerpse dj en producer Merdan Taplak is stichtend lid. ■ MB

ZO · 4 NOV · 15.00
Storm (+7j)

Nasreddin
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Verse lucht voor sanatorium

TOMBEEK Het doet denken aan verlaten hotels uit de jaren 1930 in Mozambique of Indië. In de stilte van een prachtig natuurgebied ligt het voormalig sanatorium Joseph Lemaire. De lange oprijlaan met vervallen portiers- en dokterswoning aan weerszijden herinnert aan de glorie van weleer. Het sanatoriumcomplex zelf ligt erbij als een ruïne, ontbloot tot zijn betonskelet. De grandeur van de architectuur blijft echter tot de verbeelding spreken. Hier op de buitenterrassen ademden tbc-patiënten destijds gezonde lucht in, uitkijkend over de Tombeekheide. Dit imposante, modernistische complex werd in een recordtijd van dertien maanden gebouwd en in 1937 onder internationale belangstelling ingehuldigd als kuuroord voor tbc-patiënten uit de arbeidersklasse. Architect was Maxime Brunfaut die uit een nest van socialistisch, activistische architecten kwam. Sinds de sluiting in 1987 raakte het door brandstichting en vandalisme sterk in verval. De noodkreet 'Red het sanatorium' ging de wereld rond. In 1993 werden portiers- en dokterswoning, sanatorium en omliggend gebied beschermd erfgoed. In 2009 afficheerde het World Monuments Funds het sanatorium als 'één van de honderd meest bedreigde sites ter wereld'. Vanaf 2008 is er een project. Tombeekheyde nv kocht de site op met de ambitie om het sanatorium volledig te renoveren tot een klassevol woonverblijf voor senioren. De restauratie is delicaat en gaat gepaard met compromissen. De vraag is of het gebouw daarbij zijn oorspronkelijke ruimtelijke uitstraling kan behouden. Wordt vervolgd. ■ LDW

Target Brussel

The Maltese Falcon, 1941

VOR MING

Via *Target Brussels* verzamelt MO-journalist **Kristof Clerix** informatie over de activiteiten van Oost-Europese geheime diensten in onze hoofdstad. Sinds de NAVO in 1967 haar hoofdkwartier in Brussel oprichtte en het aantal Europese instellingen zich alsmat uitbreidde, werd Brussel een begeerde plek voor spionageactiviteiten. Met een gespecialiseerd onderzoeksteam doorsnuffelt Clerix de archieven van de voormalige DDR, Bulgarije, Tsjechoslowakije, Roemenië, Polen en Hongarije, die deel uitmaakten van het Warschaupact. Daaruit blijkt dat de spionnen ook in het Belgische en Europese diplomatenmilieu infiltrerden. De geheime diensten waren alom aanwezig. Zij maakten

gebruik van uiteenlopende technieken, van grafologie tot computertechnologie. Hun methodes waren vaak illegaal. De onderzoekers betrapten de spionnen bovendien op talloze fouten. Niet zelden vertrokken ze van verkeerde veronderstellingen of vage geruchten. Clerix licht zijn uitdijend project *Target Brussels* met hilarische en zelfs pikante details toe tijdens een vormingsnamiddag in Kasteel La Motte. ■ LD

DI • 13 NOV • 14.00

Doelwit Brussel. Buitenlandse geheime diensten

Kristof Clerix

Dilbeek, kasteel La Motte, 02 466 20 30

Liederen over oorlog en vrede

MU
ZIEK

'Ge zaait uwe waanzin, die koud is en wreed. Ge foltert m'n kinderen, ge lacht met hun leed. Ik weet dat de schepper het denkbeeld verfoeit dat er menselijk bloed door uw aderen vloeit.' **Wannes Van de Velde** (1937-2008) protesteerde in *Oorlogsgeleerden* heftig tegen alle vormen van militair oorlogsgeweld. Zijn grimmige bewerking van Bob Dylans *Masters of War* snijdt door merg en been. Van de Velde werd korte tijd voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog geboren en maakte de gruwelijke periode dus noodgedwongen mee. Toen hij in 1958 zelf in dienst moest verwoordde hij zijn ongenoegen in *Ik ben soldaat*: 'Men trok me mee. Ik mocht me niet verweren. Ik werd gevangen en als wild opgejaagd'. Hij verwenste het soldatenleven en ijverde voor een wereld zonder grenzen. De schrik voor het militaire wapentuig zat er diep in. Zijn geluk kon niet op als de militairen bij bijzondere gelegenheden hun geweren in de kast achterlieten. Kerstmis typeerde hij ooit als 'de dag dat ze niet schieten'. Onder impuls van Muziekcentrum Dranouter inventariseerden **Luc De Vos, Kris de Bruyne, JackoBond,**

Jan De Smet en **Tom Pintens** zijn oorlogs- en vredesliederen. Met verteller **Karel Vingerhoets** laten ze de Antwerpse bard op een serene manier herleven. ■ LD

VR · 16 NOV · 20.30

Oorlogs-en vredeliederen

Luc De Vos, Kris De Bruyne, JackoBond e.a.
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Verguisde muziekgenres op de voorgrond

MU
ZIEK

Eerst was er een theaterstuk, daarna een langspeelfilm en nu een concert: **The Broken Circle Breakdown**.

In het melodramatische theaterstuk *The Broken Circle Breakdown* van Compagnie Cecilia kon je aan romantisch verlichte, comfortabele salontafeltjes luisteren en kijken naar de cover-ups of Alabama. Naast acteurs **Johan Heldenbergh** en Mieke Dobbels, een verliefd maar getormenteerd paar dat een kind heeft verloren, waren de schijnwerpers immers ook gericht op een heuse countryband. In hun witte pakken en afgeborstelde cowboyhoeden leken Patrick Riguelle, Nils De Caster, Pol Depoorter en Mario Vermandel op een glitterband uit Las Vegas, die tussen de verschillende toneelscènes putte uit een rijkelijk repertoire bluegrasshits. De podiumproductie werd om haar originaliteit geselecteerd voor het Theaterfestival. Vorige maand werd de onvermijdelijke filmversie uitgebracht. Cineast Felix Van Groeningen verving Mieke Dobbels door **Veerle Baetens**. Ook in de film kleurt de muziek het verhaal scherp in. Daarom gaan Heldenbergh en Baetens de komende weken met een band op concerttournee. De songs uit de theatervoorstelling en de film worden live uitgevoerd. **Bjorn Eriksson**, die zijn sporen verdiende bij Zita Swoon, Laïs en Admiral Freebee heeft de touwtjes in handen. Hij maakte nieuwe arrangementen voor alle nummers en voegt ook enkele songs toe.

'Alle interessante muziek komt uit de steden Nashville, Tennessee, Memphis en New Orleans', onderstreept Johan Heldenbergh. 'De jazz is daar geboren. Country kwam er tot bloei. Rock 'n roll schoot er als een komeet omhoog. R&B gedijt er nog steeds. Waarom zouden wij country en bluegrass, die zich in dit vruchtbaar muzikantenmilieu decennia lang hebben ontwikkeld, afschrijven? Er moeten dringend enkele vooroordelen worden opgeruimd. In de jaren vijftig stonden country en bluegrass hoog aangeschreven. Bobbejaan Schoepen en Kitty Prins scoorden er bij ons een aantal legendarische hits mee. Bij de opkomst van de rock 'n roll raakte dit soort muziek op de achtergrond. Ze werd ten onrechte als ouderwets afgeschilderd.' Al in de eerste fase van de theatertournee bewezen de cover-up's of Alabama dat deze cirkel kan worden doorbroken. ■ LUDO DOSOGNE

ZA · 17 NOV · 20.30

The Broken Circle Breakdown in concert

Veerle Baetens en Johan Heldenbergh
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

De helende functie van muziek

MU
ZIEK

'Do you feel the spirit?', vraagt Wendell Holmes na de openingsong. Voor The Holmes Brothers is muziek op de eerste plaats geestelijk voedsel.

Nadat ze zich aanvankelijk tot gospel en religieus getinte liederen beperkten, hebben ze hun repertoire met soul, bluegrass en R&B uitgebreid. Op hun jongste album prijken ook opgefreste nummers van Lennon en Mc Cartney. Gitarist **Wendell** en bassist **Sherman Holmes** krijgen versterking van drummer **Popsy Dixon**. Ze groeiden op in het diepgelovige Christchurch, Virginia. Sinds hun debuut brachten ze elf cd's uit. Titels als *Speaking in Tongues* en *Simple Truths* kondigen aan dat ze een boodschap te verkondigen hebben. Toch hoeft je niet gelovig te zijn om hun muziek te smaken. Zij spelen de ziel uit hun lijf en religieuze songs worden afgewisseld met andere *rootsmuziek*. Sombere of nihilistische teksten zul je hen nooit horen zingen, want ze hopen dat hun muziek een helende functie heeft.

Toen Wendell Holmes vier jaar geleden te horen kreeg dat hij kanker had, leken de dagen van het trio geteld, maar de ziekte lijkt ondertussen grotendeels bezworen. In het nummer *Dark Cloud* wordt naar die moeilijke periode verwezen. De donkere wolken zijn echter opgelost zodat er weer ruimte komt voor vreugde. Ook *The Best Re-*

venge is een antwoord op de lichamelijke beproevingen die zijn muzikale plannen doorkruisten.

In een liefdesballade op hun recentste album *Feed my Soul* geeft Wendell toe dat hij dankzij de warmte die hij van zijn vrouw mocht ontvangen de crisis kon overwinnen. Met *Rounding Third* tonen de broers ook bedreven te zijn in de countryblues. Er wordt lustig geïmproviseerd op de mondharmonica en het klavier. Op de ritmische songs gaat het publiek spontaan in de vingers knippen en als The Holmes Brothers driftig met hun voeten op de podiumvloer stampen, doet iedereen ijverig mee. John Lee Hooker was een van hun vurigste bewonderaars. Geregeld deelt het trio het podium met andere grootheden uit de muziekwereld zoals Bob Dylan, Peter Gabriel, Bruce Springsteen, Keith Richards of Van Morrison. Het optreden in GC de Kam is hun enige Belgische concert tijdens hun korte Europese herfsttournee. Een hemelse aanrader, die zorgen en bekommernissen moeiteloos verdrijft. ■ LUDO DOSOGNE

ZA · 17 NOV · 20.00
Back to the roots

The Holmes Brothers
Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

agenda

PO
DIUM

THEATER

VR · 2 NOV · 20.30

Othello

Laika
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR · 2 NOV · 20.30

Biechten

't Arsenaal
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO · 8 NOV · 20.30

Verre vrienden

't Arsenaal / Theater Malpertuis
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO · 8 NOV · 20.30

Opgejaagd Wild

Steph Goossens
Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

VR · 9 NOV · 20.30

Abigails Party

Tristero
Tervuren, GC Papeblok, 02 769 20 92

ZA · 10 NOV · 20.30

Anatol

Het Worm
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO · 15 NOV · 20.30

Vrijdag

De Spelerij
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO · 15 NOV · 20.30

Stanley

De kolonie MT, Peter De Graef & Hermesensemble
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Verre vrienden (8/11)

© STEF DEPOVER

16, 17 EN 18 NOV · 20.00 EN 15.00
Martha en Mathilda

KT De Alsemlbloem
Alsemlberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR · 23 NOV · 20.30
Begin

De Kolonie MT
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Eindelijk! Hamlet

Warre Borgmans
VR · 23 NOV · 20.30
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21
VR · 30 NOV · 20.30
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO · 29 NOV · 20.30
Agatha

Cie Lodewijk / Louis
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR · 30 NOV · 20.15
Stemmen

Vernieuwd Gents Volkstoneel
Alsemlberg, CC de Meent,
02 359 16 00

KIDS

ZA · 3 NOV · 20.00
The Wood (+6j)

The Primitives
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO · 4 NOV · 10.30
Reis naar Melonia (+6j)

familiefilm
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO · 4 NOV · 14.30 EN 17.00
De huisjesslakken (3-8j)

Lili en haar familie
Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaal-
hoeve, 02 381 14 51

ZO · 4 NOV · 15.00
Storm (+7j)

Nasreddin
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA · 10 NOV · 15.00
Peter en de Wolf (+3j)

Figurentheater De Maan
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

ZA · 10 NOV · 16.00
Kiss! (+8j)

Geert Vermeulen & Nele Bauwens
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO · 11 NOV · 15.00
Pantoffeltrein (2,5-5j)

Pantalone
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

Twist (+6j)

Kopergietery
ZA · 17 NOV · 19.00
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59
ZO · 25 NOV · 15.00
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO · 18 NOV · 10.00
Kunstendag voor kinderen

Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek,
www.kasteelvangaasbeek.be

ZO · 18 NOV · 15.00
Gelukkige verjaardag (+4j)

HetPaleis
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO · 18 NOV · 15.00
Knies en Broos (+6j)

Reineke Van Hooreweghe en Peter
Verhelst
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

DI · 20 NOV · 12.40
Sommige dingen (vallen in het water) (+8j)

Bronks
Brussel, Bozar, 02 219 99 21,
www.bronks.be

VR · 23 NOV · 20.00
Troebel water (+8j)

Figurentheater Ultima Thule
Tervuren, GC Papeblok, 02 769 20 92

Sinterklaasvoorstelling (+2j)

Het Kinderuur
ZA · 24 NOV · 14.30 EN 16.30
ZO · 25 NOV · 10.30, 14.30 EN 16.30
Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaal-
hoeve, 02 381 14 51

ZO · 25 NOV · 11.00
Geluk zit in een klein hoekje (+4j)

Figurentheater Irene Laros
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

HUMOR

ZA · 3 NOV · 20.15
Working Class Hero

Nigel Williams
Alsemlberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO · 7 NOV · 20.30
Stilt

Lankmoed
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO · 8 NOV · 20.00
Meisje van plezier

Lies Lefever
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

VR · 9 NOV · 20.00
Veel is mogelijk

De Schedelgeboorten
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

ZA · 10 NOV · 20.00
Tweede Mutoto comedynight

Tervuren, GC Papeblok,
02 769 20 92

DI · 13 NOV · 20.00
Caveman

Philippe De Maertelaere
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR · 16 NOV · 20.00
Gogol & Max

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR · 16 NOV · 20.30
Concerto Tricolore

Stenzel, Kivits & Menders
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

Veel is mogelijk

De Schedelgeboorten
WO · 21 NOV · 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30
DO · 22 NOV · 20.30
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO · 22 NOV · 20.30
De Moedermonoloog

An Nelissen
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR · 30 NOV · 20.30
Hoogspanning

Adriaan Van den Hoof
Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

SENIOREN

ZO · 4 NOV · 15.00
Paul Severs

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

DI · 6 NOV · 14.30
Canzonissima

Andrea Croonenberghs,
Marc Dex & Jan Mues
Tervuren, GC Papeblok, 02 769 20 92

VR · 16 NOV · 14.30
Salim Seghers en Ronny Marino

Sint-Genesius-Rode, dienstencentrum
De Boomgaard, 02 381 14 51

DI · 20 NOV · 14.30
Die van mij snurkt

Echt Antwaarps Teater
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO · 22 NOV · 14.00
Aux Champs-Elysées

Johnny Voners, Liz Larsen e.a.
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

Agatha (29/11)

Gelukkige verjaardag (18/11)

Hoogspanning (30/11)

DANS

DO · 8 NOV · 20.30

Island of no memories

Kaori Ito

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

15, 16 EN 17 · 20.00

Walk!

Jan Wallyn / On The Roof dance company

Meise, GC De Muze van Meise, 02 268 61 74

MU ZIEK

Sit down and listen

Hooverphonic

VR · 2 NOV · 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO · 8 NOV · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA · 3 NOV · 20.00

Zennetoer preselecties

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA · 3 NOV · 21.00

Balkan Funk Night

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO · 8 NOV · 20.30

Simply Live 2

Stan Van Samang

Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

VR · 9 NOV · 20.30

Ladies First

Voice Male

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR · 9 NOV · 20.30

A Closer Look

Steve Harley & Cockney Rebel

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR · 9 NOV · 20.30

Platero en ik

Hubert Damen

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

ZA · 10 NOV · 20.00

Witzand

Lieven Tavernier & White Velvet

Meise, GC De Muze van Meise,

02 268 61 74

ZA · 10 NOV · 20.30

Isbells + Douglas Firs

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA · 10 NOV · 20.30

In The Miller Mood

Glenn Miller Orchestra

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

VR · 16 NOV · 20.30

Oorlogs-en vredeliederen

Luc De Vos, Kris De Bruyne,

JackoBond e.a.

Dilbeek, CC Westrand,

02 466 20 30

VR · 16 NOV · 20.30

Gewoon Free

Free Souffriau

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZA · 17 NOV · 20.00

Back to the roots

The Holmes Brothers

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

ZA · 17 NOV · 20.30

The Broken Circle Break-down in concert

Veerle Baetens en Johan Heldenbergh

Dilbeek, CC Westrand,

02 466 20 30

ZO · 18 NOV · 11.00

De geest van de Kesterheide

Kim Delcour

Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

WO · 21 NOV · 20.30

Danças Ocultas

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO · 21 NOV · 20.30

Buur en wereldburger

Djar Quartet

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO · 22 NOV · 20.30

Stef Bos

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR · 23 NOV · 20.30

Puur Songs

Hannelore Bedert Trio

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

Terno e Terna

Fernando Lameirinhas en Maria

de Fatima

VR · 23 NOV · 20.00

Meise, GC De Muze van Meise, 02 268 61 74

VR · 30 NOV · 20.30

Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

ZA · 24 NOV · 20.00

Alles gaat over

Willem Vermandere

Meise, GC De Muze van Meise, 02 268 61 74

ZA · 24 NOV · 20.30

Living Roots

Gert Bettens, Brahim, Tom Theuns e.a.

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

WO · 28 NOV · 20.30

Try-out de laatste Kreun

De Kreuners

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

DO · 29 NOV · 20.00

Het Plan – theatertour 2012

Mira

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

DO · 29 NOV · 20.15

A lovely evening with Das Pop (part 2)

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

KLASSIEK

VR · 2 NOV · 20.30

Bach-cantates

o.l.v. Sigiswald Kuijken

Groot-Bijgaarden, Sint-Egiediuskerk,

02 466 20 30

WO · 14 NOV · 20.30

Weense helden

Anima Eterna / Jos Van Immerseel

Grimbergen, abdijkerk,

02 263 03 43

VR · 16 NOV · 20.30

De Nieuwe Wereld

Orkest der Lage Landen

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO · 18 NOV · 11.00

Reis voor een sopraan

Pati Helen-Kent en Thijs Geeraert

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO · 22 NOV · 20.00

Le temps retrouvé

Véronika Iltchenko & Toon Fret

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR · 23 NOV · 20.30

Winterstemming

45j. Carmina Kamerkoor

Wolvertem, Sint-Laurentiuskerk,

www.carmina.be

DO · 29 NOV · 20.30

Romantische gitaar

lezing-concert met Raphaella Smits

Imde, Sint-Kwintenskerk, 02 460 73 24

JAZZ

VR · 2 NOV · 20.15

Uptown jazz from NY

Frank Vaganée

Alseberg, CC de Meent,

02 359 16 00

VR · 9 NOV · 20.30

Labtrio

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

FI LM

The Angel's Share

ZO · 4 NOV · 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI · 6 NOV · 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO · 15 NOV · 15.00 EN 20.00

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

A lovely evening with Das Pop (part 2) (29/11)

The Angel's Share (4,6 en 15/11)

Weekend (9 en 19/11)

To Rome with love

MA · 5 NOV · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO · 11 NOV · 20.00

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI · 6 NOV · 14.00

The Iron Lady

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI · 6 NOV · 20.30

The deep blue sea

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO · 8 NOV · 20.30

Sister my sister

Holebifilmfestival

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

Weekend

VR · 9 NOV · 20.30

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

MA · 19 NOV · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR · 9 NOV · 14.00 EN 20.00

A separation

Wemmel, GC de Zandloper,

02 460 73 24

DI · 13 NOV · 20.30

Headhunters

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI · 13 NOV · 20.30

Et si on vivait tous ensemble

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO · 18 NOV · 20.00

Killer Joe

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Little Black Spiders

DI · 20 NOV · 20.30

Dilbeek, CC Westrand,

02 466 20 30

DI · 27 NOV · 20.30

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DI · 20 NOV · 20.30

Mixed Kebab

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

A royal affair

ZO · 25 NOV · 20.00

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI · 27 NOV · 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

MA · 26 NOV · 20.30

Woody Allen: a documentary

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

EXPO

8 NOV TOT 13 JAN

TegenArchieven

Leuven, Museum M, www.mleuven.be

TOT 11 NOV

Sehnsucht

Gaasbeek, kasteel van Gaasbeek,

www.kasteelvangaasbeek.be

TOT 30 NOV

Marc Sterkmans

Wezembeek-Oppem, cafetaria GC de

Kam, 02 731 43 31

23 NOV TOT 23 DEC

Nachtkijker

Patrick Bardyn

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

TOT 31 DEC

Cas Oorthuys - Brussel

1946-1956

Brussel, museum van de Stad Brussel,

Grote Markt

TOT 13 JAN

Jan Yoors

Drogenbos, FelixArt, www.felixart.org

TOT 20 JAN

Permeke retrospectieve

Brussel, Bozar, www.bozar.be

9 TOT 18 NOV

De Ijsevallei

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

VORMING

MA · 5 NOV · 20.30

Bach, levensloop en werk

Sigiswald Kuijken

Dilbeek, kasteel La Motte, 02 466 20 30

WO · 7 NOV · 20.00

Sehnsucht Berlin

documentaire van Peter Zach

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO · 8 NOV · 14.00

Reportage: De Ijse van bron tot monding

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

MA · 12 NOV · 15.00

Egypte, bakermat van onze cultuur

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI · 13 NOV · 14.00

Doelwit Brussel. Buitenlandse geheime diensten

Kristof Clerix

Dilbeek, kasteel La Motte, 02 466 20 30

DI · 20 NOV · 14.00

China, gisteren, vandaag en morgen

film

Dilbeek, 't Verloren Hofke,

H. Theresialaan 79

WO · 21 NOV · 19.30

Leiderschap en autoriteit: over sekse, macht en religie

DeBuren

Brussel, Daarkom,

www.deburen.eu

DI · 27 NOV · 19.30

Groei zonder vooruitgang: de Brusselse uitzondering

deBuren

Brussel, Beursschouwburg,

www.deburen.eu

DO · 29 NOV · 19.30

Wat met de Europese droom?

deBuren

Brussel, Flagey, Studio 4, www.flagey.be

VARIA

ZO · 11 NOV · 10.00

Egmondag

Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek,

www.kasteelvangaasbeek.be

11 EN 25 NOV

Carte blanche

bezoek het museum met een bv

of bw als gids

Tervuren, Koninklijk Museum voor

Midden-Afrika, www.afrikamuseum.be

Reuze*Randplan 2013

Ontdek onze streek met het Reuze*Randplan, een grote en handige jaarkalender met info over wat er allemaal te zien en te doen is in de Vlaamse Rand en de Groene Gordel. In de kleurrijke familieplanner vind je allerlei dagtrips. Door de vele foto's en de toegankelijke taal is de randplanner bruikbaar voor iedereen met een minimale kennis van het Nederlands.

Het Reuze*Randplan is een uitgave van vzw 'de Rand' en Davidsfonds. De kalender kost 12,95 euro en is te verkrijgen aan het onthaal van de gemeenschapscentra van vzw 'de Rand', bij toeristische diensten in de regio Groene Gordel, bij Standaard Boekhandel en rechtstreeks bij Uitgeverij Davidsfonds (verkoop@davidfonds.be).

WIN de familieplanner door een mail te sturen naar randkrant@derand.be. We geven er 5 van weg!

Jan Yoors (tot 13/01)

China, gisteren, vandaag en morgen (20/11)

De agenda wordt samengesteld met gegevens uit de Uitdatabank. Organisaties en verenigingen die hun activiteiten opgenomen willen zien in de agenda, moeten ons hun informatie anderhalve maand voor het verschijnen ervan bezorgen. Je kunt de gegevens mailen naar randkrant@derand.be, per brief sturen naar ons redactieadres (RandKrant – UIT in de Rand Agenda, Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel) of invoeren in de Uitdatabank via www.uitdatabank.be. Gezien het beperkte aantal beschikbare pagina's wordt bij de aankondigingen prioriteit verleend aan de activiteiten in de gemeenschaps- en cultuurcentra in de Rand. Om voor plaatsing in aanmerking te komen, worden de andere activiteiten vooral beoordeeld op hun uitstraling naar alle inwoners van de Rand. Het volledige vormingsaanbod van Arch'educ vind je op www.archeduc.be.

Geef zelf je activiteit in!
Uitdatabank.be

Leven na de zondvloed

Een jaar geleden stierf de jonge schrijver en theaterman Roel Verniers. Zijn vrouw en kinderen eren en herdenken hem met een toneelstuk dat ze zelf maakten en spelen.

TEKST Michaël Bellon ■ FOTO Filip Claessens

Er waren eens vier zilvermieren. Met hun vieren voelden zij zich goed. Vieren dat ze konden! Zilver bestek, glaasje erbij, zingen en dansen. Maar toen kwam de zondvloed en waren ze nog maar met drie.' Als je het zo vertelt, als een triestig sprookje, dan valt de emotionele impact misschien nog mee. Maar voor actrice Clara Van den Broek en haar kinderen Anaïs en Wolf Verniers ligt een intrieste gebeurtenis aan de basis van dit verhaal: de dood van hun man en papa Roel Verniers iets meer dan een jaar geleden. Roel Verniers (1973) was een goedlachse en levenslustige schrijver, columnist en theaterman. Toen hij kanker kreeg, schreef hij openhartig over zijn

ziekte, maar toen hij de strijd verloor, bleef zijn jonge gezin onthutst en verweesd achter.

Zwemmen

Clara Van den Broek en haar kinderen haalden toch ergens de moed vandaan om samen het boek *Sommige dingen (vallen in het water)* te schrijven over het leven voor, tijdens en na het tragische overlijden. Nu is er dus ook het muzikale verteltheaterstuk waarin de drie dappere achterblijvers samen op het podium staan. We spraken Van den Broeck een week voor de première bij jeugdtheater Bronks. Was het achteraf bekeken een goede zaak om zo snel een boek en een theaterstuk te maken? 'We hebben enorm afgezien tijdens het repeteren', zegt Clara Van den Broeck. 'Ik heb mezelf een paar keer afgevraagd waar ik aan begonnen was en ben ook een paar keer gecrasht. De kinderen waren in het begin heel enthousiast over het idee; daarom zijn we er aan begonnen. Maar ook voor hen was het emotioneel zwaar. We hebben veel gewerkt in de grote vakantie en dan is het nog eens extra hard om te moeten wroeten in zaken

waarin je eigenlijk niet in wil wroeten in plaats van gewoon te gaan zwemmen.'

Uiteindelijk lijkt het toch de moeite waard te zijn geweest. Waar het voor Clara in het begin nog aanvoelde alsof ze na dat grote verlies nooit nog iets zou willen creëren, en nooit meer zou willen theaterspelen, ziet ze het nu iets positiever. 'Het gevoel van totale vernietiging is niet meer zo aanwezig. Nu we de ellende hebben doorgesparteld, vinden we alle drie dat we samen iets gerealiseerd hebben. De voorstelling heeft een soort orde gebracht in de chaos. De afwezigheid van Roel die we overal voelen, hebben we kunnen omzetten in levende energie. Dat doet toch deugd.'

Tijdens het maken van het stuk was het moeilijkste om de gevoelschaos in een bepaalde vorm te gieten. 'Het was niet de bedoeling hier alleen een therapeutisch proces voor onszelf van te maken. Het moest een voorstelling worden die iedereen interessant kan vinden. We hebben daar een balans in gevonden mede dankzij de medewerking van de muzikanten van The Ambush Party, een Amsterdamse freejazz improvgroep, en van Ward Weemhoff (eindregie), Randi De Vlieghe (choreografie) en Harald Austbø (compositie).'

Jazzman

De theatervoorstelling verschilt uiteindelijk aanzienlijk van het boek. Van den Broek: 'Het boek is meer lineair. Het stuk bevat meer flarden van gevoelens, want die gevoelens zijn eigenlijk te groot om in een verhaal te kunnen vatten. In het theater zit je ook in het nu. We kunnen het gezinnetje van toen niet spelen omdat Roel er niet meer bij is. Je ziet drie mensen staan die het verleden niet kunnen herbeleven, alleen maar herinneringen oproepen. In het algemeen is het aandeel tekst geminimaliseerd omdat we het gevoel hadden dat die de betekenis te veel inperkte. De beelden en de muziek vertellen het beter.' Ook aan de muziek leveren de kinderen hun bijdrage. Wolf speelt cello en Anaïs zingt en speelt piano. 'Ik kan niet zingen, maar ik kom er niet onderuit met de band er bij. De muziek staat voor het leven, de wereld, en eigenlijk ook voor *de man*. Roel wordt zo vervangen door een stuk of zes mannen die heel veel energie uitstralen. Dat strookt met zijn gretige manier van leven.'

DI · 20 NOV · 12.40
Sommige dingen (vallen in het water) (+8j)

Bronks
Brussel, Bozar, 02 219 99 21, www.bronks.be

Centrum Ganspoel uit Huldenberg werkt in hartje Tervuren aan een nieuw inclusieproject voor jongeren en jongvolwassenen met beperkingen. Op de hoek van de Peperstraat en de Nieuwstraat kocht Ganspoel een oude woning. Daar komt een nieuwe, aangepaste woning voor jongeren van 12 tot 21 jaar met een visuele handicap.

TEKST Willy Fluyt ■ FOTO Filip Claessens

Inclusie project voor jongeren met beperkingen

Als alles volgens plan verloopt, moet de nieuwbouw tegen 2014 klaar zijn. Het is de bedoeling dat de jongeren, die er samen met hun begeleiders zullen wonen, tijdens het schooljaar met het openbaar vervoer vanuit Tervuren naar de campus in Huldenberg komen om er de lessen in het secundair onderwijs te volgen. Buiten de schooluren kunnen ze zich in de buurt van hun nieuwe woonst in het gemeenschapsleven integreren. Ze kunnen er boodschappen doen, met vrienden iets gaan drinken en deelnemen aan sportieve of andere jeugdactiviteiten. Diegenen die de handen uit de mouwen willen steken, kunnen er bijvoorbeeld in de Wereldwinkel of in een woon- en zorgcentrum vrijwilligerswerk doen en op die manier hun sociaal netwerk uitbouwen. Precies om die integratie te vergemakkelijken, zochten we een woonst in het centrum van een gemeente. Die zoektocht heeft bijna vier jaar geduurd en heeft ons uiteindelijk in Tervuren gebracht', zegt afdelingsverantwoordelijke Sarah Tobback van de jongerenafdeling van Centrum Ganspoel.

Zelfstandigheid

'Zo veel mogelijk zelfstandig leren leven, maakt deel uit van de opvoeding die we de jongeren vanuit Ganspoel willen meegeven', zegt orthopedagoge Sonia Meys. Een werkgroep onderzoekt de mogelijkheden in het centrum van

Tervuren op vlak van cultuur, sport en andere activiteiten. De eerste contacten zijn gelegd. De gemeente en enkele verenigingen zijn al op de hoogte van het project en willen er graag aan meewerken. We zoeken ook plaatsen waar de jongeren kunnen proeven van vrijwilligerswerk. Het is best mogelijk dat we die niet in de onmiddellijke omgeving vinden. Daarom is het belangrijk dat de jongeren niet te ver moeten lopen om het openbaar vervoer te kunnen gebruiken.'

Toegankelijkheid

Het Tervurense architectenbureau dat de plannen voor de nieuwbouw tekende, heeft zich verdiept in de noden waarmee bij de bouw en de afwerking van een woonst voor mensen met een visuele beperking rekening moet worden gehouden. 'Het wordt een gebouw met drie niveaus dat zowat overal toegankelijk moet zijn voor rolstoelgebruikers. Voorts moet er rekening gehouden worden met speciale vloeren, aangepaste verlichting, lichtinval, akoestiek, contrasten, kleuren, materiaalkeuze, een aangepaste keuken, ... noem maar op. Een werk-

groep van mensen die in het nieuwe gebouw zullen werken, is in permanent overleg met het architectenbureau', zegt Sarah Tobback.

Het aanbestedingsdossier voor de nieuwbouw is rond. Ganspoel wacht nu op het akkoord van VIPA, het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden dat infrastructuurwerken van welzijns- en gezondheidsvoorzieningen financieel ondersteunt. Zodra de subsidietoelating in de bus valt, kan met de afbraak van de oude woonst gestart worden. Ondertussen werd er ook een profiel gemaakt van jongeren die voor de verhuizing van de campus in Huldenberg naar Tervuren in aanmerking komen. 'Daarbij hebben we er op gelet dat de verhuizing voor de mogelijke kandidaten een meerwaarde inhoudt. Een belangrijke meerwaarde van het wonen in een huis in een dorp is dat de jongeren aan het zelfstandig leren leven en aan de integratie in de samenleving iets overhouden waarmee ze later, eens ze eenentwintig zijn en Ganspoel verlaten, hun dagbesteding op een zinvolle manier kunnen invullen.'

Meer dan een drukke, mondaine plaats

Het meer van Genval – of le lac de Genval zo je wil – is bij het grote publiek vooral bekend als een drukke plaats voor de wat begoede mensen en mensen die willen gezien worden. Maar er is ook een heel andere kant aan deze plek. TEKST Herman Dierickx ■ FOTO Filip Claessens

Een kant waar je interessante natuur en mooie wandelingen vindt die de grensstreek tussen Vlaams-Brabant en Waals-Brabant uitstekend karakteriseren. Het is de regio die wel eens de Brabantse Ardennen wordt genoemd, en dat is niet eens overdreven. Het uitgesproken reliëf en de soms adembenemende landschappen weten menig wandelaar en natuurliefhebber te boeien.

Kunstmatig meer

In eerste instantie kun je rond het meer zelf wandelen, zodat je afwisselend door Rixensart (Genval, Avenue du Lac) en Overijse (Meerlaan) stapt. Bedenk daarbij dat dit een volledig kunstmatige waterpartij is die in het begin van vorige eeuw is aangelegd op de oude bedding van de rivier de Argentine (Zilverbeek) die een zijrivier is van de Laan en dus tot het Dijlebek-

ken behoort. De loop daarvan is daarbij deels naar het noorden verlegd. De provincie- en gemeentegrens ligt wel nog in het midden van het meer, waar de Argentine ooit stroomde; de historische bedding zeg maar.

Je kunt een paar kilometer rond het meer stappen, het Musée de l'Eau et de la Fontaine bezoeken en enkele mooie vergezichten bewonderen, maar misschien blijf je toch wat op je honger. Een veel beter idee is een wandeling te lopen die deze plek verbindt met het domein van Solvay in Terhulpen (La Hulpe).

Boeiend parkoers

Het meer ligt aan de uiterste zuidoostelijke uitloper van het Zoniëwoud. Als je richting Terhulpen wandelt, loop je langs een bizar parkoers dat vroeger deel uitmaakte van datzelfde Zoniëwoud maar nu wat versnipperd is geraakt door de - hoe moeten we dat formuleren? -

minder goede ruimtelijke ordening die we in ons land kennen. Tussenin liggen echter heel mooie domeinen, wel niet toegankelijk voor het grote publiek maar die toch een boeiend parkoers opleveren dat je verstedeld doet staan vanwege zijn schoonheid en onverwachte hoekjes. Je volgt deels de loop van de Argentine met zijn grootste concentratie aan bronnetjes. Geen wonder dat de hoofdzetel van Schwepes decennialang in de buurt lag.

Het blijft jammer dat dit knap en behoorlijk proper riviertje zo dikwijls wordt weggedrukt door een veel te nabije bebouwing van onder meer een sporthal en sportterreinen of zelfs door enkele straten. Vanaf het meer kun je richting Parklaan stappen en overgaan naar de Ernest Solvaylaan, die uiteindelijk uitkomt aan de Brusselse Steenweg waar het openbaar domein van Solvay grenst aan steeds diezelfde Argentine. Aan de overkant van de rivier ligt het mooie natuurgebied Nysdam van Natagora (de Waalse tegenhanger van Natuurpunt) dat je enkel tijdens begeleide wandelingen kunt bezoeken. Dat zou je best eens doen, want de natuurwaarde ervan is zeer groot.

Speciaal gezelschap

In de vallei van de Argentine komen sinds 2003 geïntroduceerde bevers voor die het

Verontwaardiging

Soms dwaalt mijn geest af naar dat eindeloze reservoir van mijn herinneringen. Ik probeer te ordenen, in te kleuren en gaten te vullen. Ze stromen en vloeien, zetten mij soms op het verkeerde been, maar een pauzeknop is er niet.

Zo zie ik in mijn hoofd een gewone jongen met dromen om een professionele basketbalspeler te worden of toch op zijn minst een journalist. Verstopt achter lang haar, een ziekenkasbrilletje en een ietwat vreemde keuze voor kleren. Een jongen die op Paradise by the Dashboard Light zijn eerste lief kwijtspeelt aan een vriend, die nooit meer een vriend zal zijn. Een jongen uit een dorpje waar alles peis en vree is, waar de vogels fluiten, de koeien Bella heten en de gemeentearbeiders de graskanten maaien met een zeis. Een jongen die via het beruchte cascadesysteem van ons onderwijssysteem in de menswetenschappen beland, de 'vuilbak' in de volksmond. Een jongen waarvan de knappe koppen van het PMS zeggen: 'niet verder studeren, gaan werken dat moet jij doen, ... De volgende'. De jongen voelt in zijn frêle lijf een eerste keer iets van een opstand opkomen. Niet met mij. En gaat in de grootstad studeren. Een stad met tram en metro, en veel te veel volk. Maar een stad die gaandeweg zijn schatkist aan pareltjes prijsgeeft. Als een parelvisser opent hij een voor een de schelpen naar de schoonheid.

Een stad met een underground ook. Langgerekte dagen vol weemoed met Morrissey, The Cure en Joy Division, hoewel daar soms niet veel vreugde aan te beleven valt. Koude winters en een kot vol smoor, drank en boeken. Ah ja, er moet gestudeerd worden. Een stad met een kleine punkscene ook. Punkrock, punkpop, punkpunk, of hoe dat allemaal heet, elk in zijn eigen zaaltje. Rode hanenkammen van vijftig centimeter, kettingen van drie meter en bottinnen die ze in het leger nog niet hebben gezien. Those were the days.

Zo vindt er, in die donkere nadagen van de jaren 1980, een postpunkfuif plaats in een van de kale afbraakzaaltjes. Boem boem, bang bang, boem boem. De jongen volgt de geluidsmuur van gierende, monotone muziek. Een smalle gang en twee magazijnen verder vindt hij de gebarricadeerde ijzeren toegangsdeur. Twee hanenkammen voor de deur. Armen in hun zij. Exclusiviteit? Ziektenkasbrilletje in een lange

gewatteerde roze jas met dikke ronde knopen gebaart dat hij binnen wil en van de muziek wil proeven. 'Punk', zegt hij en steekt zijn duim omhoog. De kammen kijken onwennig, lachen, beginnen de jongen zachtjes te duwen. Door het tumult ontstaat er een rij ongeduldige bottinnen. Uit de zaal komt een stoere bink met duistere blik. 'Probleem?' 'Mister flower power wil binnen.' Gelach. Een aantal kammen beginnen de jongen harder te stompen. Hij wordt in rondjes geduwd, zijn benen onderuit geschopt. Hij valt, staat recht. De kammen vinden dit fijn. De kick in the balls is niet ver weg. De jongen zegt dat hij voor de muziek komt. Gelach. Tot opperkam naar voren komt, de jongen in een houdgreep neemt en hem hardhandig buiten smijt. Hij strompelt richting uitgang. 'Welcome in the urban jungle', echoot het in zijn oren. Waar is dit goed voor? Ver weg in zijn achterhoofd hoort hij de woorden van zijn papa: 'Jongen, sta open voor de wereld, praat met een vreemde, iedereen heeft iets interessants te vertellen, ontdek'. Hij zei niet: 'Let op voor de boze wolf'. Ook niet als die vermomd is met een hanenkam. Want inderdaad, soms kom je wel eens een boze wolf tegen, maar gelukkig is daarvoor het sprookje over Roodkapje geschreven.

Enkele maanden nadien gaat de jongen naar de volgende postpunkfuif. Deze keer gekleed als een volleerde punker, hanenkam inclusief. Aan de ijzeren deur wordt hij met open armen ontvangen. High five. Nog net geen welkomstgezangen. Binnen sluit opperkam en zijn familie hem meteen in de armen. Hij doorstaat de doopproef die elke nieuweling door moet. Echter, hij houdt het kort. De muziek is eentonig en staat veel te luid. Verontwaardigd is hij omdat hij de eerste keer niet werd binnen gelaten en nu wel. Niet met mij. Hier klopt iets niet, maar wat? Zijn papa indachtig wist hij al enige tijd dat je ook het andere, het onbekende, het vreemde moet leren kennen. Open staan, weet je wel. Nu weet hij dat als je daartoe een poging doet je er ook op gekleed moet zijn.

TEKST Geert Selleslach

daar tot vandaag probleemloos uithouden. Ze bevinden zich in het goede gezelschap van onder meer de blauwe glazenmaker en de weidebeekjuffer (allebei libellen), de grote weerschijnvlinder en de ijsvogel. Dat is een bont gezelschap dat zeer wordt gewaardeerd in natuurmiddens omwille van de hoge eisen die ze stellen aan hun leefomgeving. Het geeft aan hoe natuurrijk deze vallei is, samen met de bos-, park- en natuurgebieden die er aan grenzen. Er zullen in de toekomst hier en daar nog wel wat natuurgebiedjes worden bijgemaakt, maar het algemene landschap zal toch blijven wat het vandaag is. Het is meer dan een verkenning waard, zeker als je bedenkt dat het Zoniënwoud ooit tot hier kwam. De restanten ervan zie je nog in de betreffende groene domeinen en in het onvolprezen en steeds multifunctionelere domein Solvay. De alombekende oude beukenkathedraal staan er her en der nog steeds en dat zijn toch de emblematische bomen van dat grote bos.

KAART

Topografische kaarten:

NGI 31/7-8 en 39/3-4 (schaal 1:20.000)

7 En de boer, hij ploegde voort

Een gemengd landbouw

Landbouwer Johan Felis uit Dworp kon op veel belangstellenden rekenen op zijn opendeurdag tijdens de Dag van de Landbouw, die werd georganiseerd door zijn familie, de bedrijfs-gilde en de landelijke gilde. Johan kijkt positief naar de toekomst van zijn gemengd landbouwbedrijf van akkerbouw, melkvee en vleesvee.

TEKST Gerard Hautekeur ■ FOTO Filip Claessens

De landbouw staat voor zware uitdagingen door de grote prijs-schommelingen en de inkomens-onzekerheid. In de nabijheid van de stad raken landbouwbedrijven bovendien in het nauw door de toenemende verstedelijking, ook het bedrijf van Johan Felis in het heuvelachtige Dworp. Zijn bedrijf telt 65 ha. De

percelen vormen echter geen aaneengesloten geheel, maar liggen verspreid over verschillende gemeenten: Dworp, Lot, Ruisbroek en Sint-Pieters-Leeuw. Uitbreiding in de onmiddellijke omgeving is niet mogelijk.

'In een gemengd bedrijf kan ik de risico's spreiden. Naast de teelt van suikerbieten, maïs, graan en gras, leg ik mij toe op veeteelt. Aan de

ene kant heb ik 60 à 70 witblauwe koeien voor de vleesproductie. Je merkt het aan de brede ruggen van de kalveren. Na drie tot vier keer kalveren gaat de koe naar het slachthuis. Aan de andere kant zijn er de 45 zwartbonte koeien voor de melkproductie. Op jaarbasis leveren ze 400.000 liter melk. Overdag grazen ze op de weilanden, nadien gaan ze in de stal waar ze aanvullend voedsel krijgen. Bij het verdelen van het krachtvoer houdt Johan rekening met de behoeften en lactatiemogelijkheden van iedere koe. In de tijd van zijn vader had iedere koe nog haar persoonlijke naam. Door het toenemend aantal dieren is de persoonlijke naam vervangen door een registratienummer. Dit staat de individuele benadering van de koe niet in de weg', vindt Johan.

Zeven dagenweek

'Wie dieren kweekt, en in het bijzonder melk-koeien, weet eigenlijk dat je geen enkele rustdag kan inbouwen. Iedere dag moet je de dieren voederen en de koeien twee keer per

DE Ein gemischtes Agrarunternehmen

Wegen der Preisschwankungen und der Einkommensungewissheit stehen der Landwirtschaft schwerwiegende Herausforderungen bevor. In der Nähe der Stadt geraten Agrarunternehmen wegen der zunehmenden Verstädterung zudem in Bedrängnis, so auch der Betrieb von Johan Felis im hügeligen Dworp. Sein Betrieb zählt 65 ha. Die Parzellen bilden jedoch kein zusammenliegendes Ganzes, sondern sind über verschiedene Gemeinden verstreut: Dworp, Lot, Ruisbroek

und Sint-Pieters-Leeuw. Eine Ausbreitung in unmittelbarer Umgebung ist nicht möglich. Dennoch blickt Johan positiv in die Zukunft seines gemischten Agrarunternehmens mit Ackerbau, Milch- und Fleischviehzucht. 'In einem gemischten Betrieb kann ich die Risiken verteilen. Neben der Zucht von Zuckerrüben, Mais, Getreide und Gras habe ich mich auch auf die Viehzucht verlegt.' Auch die Nachfolge ist mit seinem ältesten Sohn Bert gesichert.

natuurlijk

In elk gezelschap heb je een clown

De vogeltek is traditiegetrouw bijna afgelopen, de vroegste soorten trekken al naar het zuiden vanaf half augustus. Vogels van zowel het hoge noorden als van bij ons gaan naar de warme winterkwartieren en kunnen daar makkelijk overleven omdat er voldoende voedsel voor handen is. Er zijn echter ook vogels die vooral de winter in grote aantallen bij ons doorbrengen, al kun je ze ook in de zomer zien als broedvogel. De putter is zo'n soort die vanaf nu steeds meer zichtbaar is in het landschap, en dat tot ongeveer maart-april. Dan dalen de exemplaren zienderogen om-

dat het bij ons om een eerder schaarse maar wel steeds talrijkere broedvogel gaat.

De soort begint vanaf de vroege herfst te zwerven, waardoor vogels vanuit het oosten en het noorden tot bij ons komen. Die vormen veelal uitgebreide groepen die zich soms massaal op de nog aanwezige distelzaden storten. Daar komt de tweede naam distelvink vandaan. Deze dieren houden van ruwe oppervlakken om op te gaan zitten. Soms zwerven de groepjes zelfs over ruwe asfaltbanen.

De Engelse naam *goldfinch* is duidelijk afge-

leid van het bijzondere verenkleed van de vogel. Dat is onmiskenbaar en behoort tot de mooiste kostuums van onze vogelwereld. Enkel de grote bek doorkruist het perfecte plaatje. Misschien doet de vogel jou eerder denken aan een clown, dat kan ook. Het is maar hoe je het bekijkt. De Franse naam *chardonneret élégant* heeft het dan weer over zowel het mooie verenkleed als de voorkeur van de vogels voor distels.

Oorspronkelijk was de putter een vogel van kleinschalige landschappen met onder meer hagen, heggen en vooral boomgaarden, maar

bedrijf

dag melken. Op zondag begint de *halve rustdag* pas om 12 uur en tegen de avond moet je al weer klaarstaan. Het zijn lange dagen, maar vele handen maken licht werk.' De ouders van Johan steken nog altijd een handje toe. In 1990 is Johan in het bedrijf van zijn vader gestapt en sedert 2004 werkt hij volledig voor eigen rekening. 'Mijn vrouw staat halftijds in het bedrijf en heeft een halftijdse baan in een woonzorgcentrum. Ook voor haar is het meer dan een voltijdse job. Het buitenhuiswerk is belangrijk, niet enkel voor het aanvullende inkomen maar ook voor de sociale contacten. Het besef dat er nog een leven is buiten de landbouw.'

Opvolging

Tijdens de opendeurdag van het bedrijf treedt de oudste zoon Bert op als gids. Hij is pas 19 jaar en heeft zijn zinnen gezet op de landbouw. Hij studeert agro en biotechnologie aan de Hogeschool in Geel. Hij interesseert zich vooral in rundvee en koestert een bijzondere belangstelling voor melkvee. Bert heeft de hele zomerperiode op het bedrijf meegewerkt. 'Ik ben een paar kilo afgevallen', geeft de slanke tiener toe. Voor zijn ouders is het een geruststelling dat er opvolging is. 'We hebben de liefde voor ons vak met de koemelk meegegeven', schertst

Johan. Op termijn moet hij denken aan de overname van een tweede bedrijf om de toekomst en de leefbaarheid voor vader en zoon te verzekeren. 'Daar is natuurlijk vers kapitaal voor nodig. Niet zo vanzelfsprekend, want ieder jaar moeten we ongeveer 25.000 euro zien te vinden voor de nodige investeringen en vernieuwingen.' Johan blijft ook alert voor het lokale beleid, want dit bepaalt de toekomstige ruimte voor de landbouw. Zelf is hij vertegenwoordigd in de gemeentelijke commissie voor de ruimtelijke ordening; andere collega's maken deel uit van de milieuraad. Zo behartigen ze de belangen van de landbouw.

de soort heeft zich goed aangepast aan het veranderende landschap dat veel minder kleinschalig werd. Nu broedt ze zelfs in Japanse kerselaars en coniferen, iets wat vijftig jaar geleden ondenkbaar was gezien de vermelde boomsoorten nauwelijks in het landschap waren terug te vinden.

Tot 1973, met het afschaffen van de vogelvangst, was de putter een soort die veel in netten van vogelvallers terecht kwam. Daarna kreeg hij de ongebreidelde verkavelingsgolf over zich heen, samen met de steeds grootschaliger wordende landbouw. De soort heeft zich daaraan wonderwel aangepast en dat verklaart meteen zijn succes van de voorbije tien jaar. Deze vink is duidelijk minder schuw dan

vele decennia geleden, waardoor de nesten zich steeds dichterbij de menselijke bewoning bevinden, soms zelfs gewoon in rijbomen langs de straat. Daar kun je deze behendige acrobaten gadeslaan terwijl ze de diepgelegen distelzaden uit hun stekelige vruchthoofdjes halen. Daarvoor komt die lange bek natuurlijk goed van pas. Of je ziet ze enigszins spottend kijken naar de katten en honden die op een veilige afstand onder de telefoonkabels passeren op de straat. Dan waarschuwen ze mekaar met opgewonden melodietjes die zo kenmerkend zijn. Het gaat de putter voor de wind, ook in de Rand. De kans dat je de schitterende vogel in jouw buurt vindt, wordt elk jaar groter.

TEKST Herman Dierickx

3 Ateliers in de Rand

‘Er bestaat geen gevarieerder dan het

In de Rand wonen en werken de meest uiteenlopende kunstenaars en ambachtsmensen. Ze werken in ateliers van alle vormen en stijlen. In onze reeks *Ateliers in de Rand* tonen we de variatie, proeven we de sfeer, zien we wat er gebeurt. Deze maand bouwen we een orgel in Sint-Genesius-Rode.

TEKST Ines Minten - FOTO Filip Claessens

Jean-Paul De Greef werkte als architect, maar onderhield daarnaast een grote passie voor muziek. ‘Op een dag vroeg de onderpastoor mij of ik geen orgel wilde spelen. Ik zei hem dat ik alleen gitaar en blokfluit kon spelen, maar hij drong aan. Als ik die andere instrumenten onder de knie had, zou orgel ook wel lukken.’ De Greef wou het best leren, maar stuitte meteen op een tweede probleem. Hij had geen oefenorgel en de elektrische modellen op de markt vond hij kakofonische gedachten. ‘Dus heb ik zelf een orgel gemaakt, met houten pijpen.’ Pardon?

Baanbrekend onderzoek

Het specimen in kwestie staat veertig jaar later nog te pronken in zijn woonkamer. De Greef speelt een stukje César Franck en het huis vult zich met klank. ‘Ik baseerde dit orgel op een exemplaar in Rode. Zelfde mechaniek, klep-

pensysteem, windlades’, legt hij uit. ‘Het grote probleem bleken de pijpen. Ik wou ze absoluut in hout maken, omdat hout ronder en zachter klinkt dan metaal. Maar ik vond geen literatuur over houten pijpen. Totaal niets.’ Een inventaris van Europese orgels van het einde van de 19e

eeuw was de grootste hulp die De Greef vond. Niets over hoe je het bouwen moet aanpakken. ‘Je kunt ook niet gewoon kopiëren, want elke orgelbouwer heeft zijn eigen methode om de pijpen te maken. Er zit geen lijn in.’ De Greef probeerde dus zijn eigen type te ontwikkelen. Op de duur lukte dat vrij goed, maar tevreden was hij niet. ‘Ik besloot het allemaal grondig uit te spitten na mijn pensioen.’ En zo gebeurde.

We snuiven de geur op van vers geschaafd hout in het atelier waar hij intussen zijn derde orgel aan het bouwen is. Eigenlijk noemt hij zich liever onderzoeker dan orgelbouwer. Na het uitpluizen van academische literatuur, praten met professoren en assistenten, en proberen, proberen, proberen heeft De Greef de fysische principes achterhaald waarmee je alle types houten orgelpijpen perfect kunt laten klinken. Het is een kwestie van afmetingen, hoeken en luchtcirculatie, van actie en reactie. Jean-Paul De Greef schreef er twee boeken over. En om zijn principes aan de praktijk te toetsen, bouwde hij een tweede orgel. Dat kreeg een plek in de Don Boscokerk in Buizingen. ‘Kamiel D’hooghe, de deken onder de Belgische organisten, vond het merkwaardig dat ik zo’n eenvormige klank uit houten pijpen kon krijgen.’ Volgens De Greef is de klankkwaliteit van houten orgelpijpen immers vaak onevenwichtig, ja zelfs ronduit triest. ‘Met mijn principes kun je hele registers egaal laten klinken.’

Dozen vol orgelpijpen

In het atelier staan allerhande zagen en schaven, van kleine handmodellen tot grote elektrische types. Ertussen liggen dozen vol

EN ‘The organ is the ultimate in variety’

Jean-Paul De Greef from Sint-Genesius-Rode produces organs with wooden pipes. No mean feat considering how little information there is on this subject, so he personally has had to do quite a bit of investigating in this area. De Greef developed his own prototype but was still not completely satisfied. ‘I decided I would really get to

the bottom of all this when the time came for me to retire.’ And so it came to pass. The fragrance of freshly shaved wood fills the workshop where he is now busy building his third organ. He prefers to think of himself as a researcher rather than an organ builder. After going through the academic literature with a fine-tooth comb, talking

instrument orgel'

orgelpijpen. De grootste pijp is meer dan twee meter lang; de kleinste is nauwelijks tien centimeter. Als de orgelbouwer erop blaast, klinkt het hoog en schrill. Om de grote baspijpen aan te blazen, gebruikt hij een ventilator. Er klinkt een sonoor, laag gebrom. Een aangename, rustige klank. De Greef glimlacht tevreden bij elk geluid. 'Dit wordt een kistorgel met vijf registers van telkens 56 pijpen vanaf een handklavier, plus een pedaalklavier', vertelt hij. 'Ik wil het niet te groot maken, zodat het kan dienen als vervanginstrument. Het heeft momenteel nog geen bestemming, maar ik ben er zeker van dat een of andere parochie het graag zal willen hebben.'

Hij legt ons de precieze werking van een orgel uit. Hoe de lucht in het orgel wordt geblazen, hoe de regulator ervoor zorgt dat elke pijp die moet klinken de juiste hoeveelheid lucht krijgt, hoe de slepen werken en de slepenknoppen die je uittrekt om de juiste registers aan te spreken, ... 'Er bestaat geen gevarieerder instrument dan het orgel. Een orgel zoals dat van Sint-Baafs in Gent telt 90 registers en meer dan 6.000 pijpen. Elk register heeft een andere kleur. Zo'n orgel is een symfonisch orkest op zich.' Als dit derde instrument af is, zal hij even moeten inbinden. 'Ik zou me meer willen bezighouden met de restauratie van pijpen of pijpen willen leveren aan andere orgelbouwers voor grotere orgels. Ik kan tenslotte geen orgels blijven bouwen als ik ze nergens kwijt kan, maar als iemand er een bestelt, begin ik morgen opnieuw.'

to various learned people and trying, trying and trying again, De Greef has managed to identify the physical principles for deriving the perfect sound for all types of wooden organ pipes. It is all a question of dimensions, angles, air circulation, action and reaction. Jean-Paul De Greef has written two books about this subject.

De gekke groente

De familie pompoen (curcubita) is oneindig groot. Pompoenen kunnen de gekste vormen en kleuren aannemen en zijn al dan niet eetbaar. Ze behoren tot de komkommerfamilie, net als meloenen, augurken en courgettes.

Er is een onderscheid tussen winter- en zomerpompoenen. Zomerpompoenen zijn sappig, hun glanzende schil is dun en ze moeten, net als courgettes, snel worden verwerkt. Ze worden geoogst als ze nog niet rijp zijn, anders worden ze vezelig en bitter. Winterpompoenen worden geplukt als ze volgroeid zijn. Ze hebben een dikke leerachtige schil en kunnen op een koele, goed geventileerde plaats zes tot negen maanden bewaard worden. Zorg dat de steel niet beschadigd is en verwijder de restjes aarde. Belangrijk is dat ze binnen zijn voor de eerste nachtvorst, want daar kunnen ze absoluut niet tegen.

De favoriet is de oranje hokkaidopompoen, genaamd naar een Japans eiland. Hij weegt zo'n 1 à 2 kg, heeft een volle nootachtige smaak en is een kleine variant van de reuzenpompoen. Het vruchtvlees bevat nauwelijks vezels en heeft een stevige consistentie. De reuzenpompoen en sierkalebas worden ook wel eens als decoratie gebruikt, vooral tijdens Halloween. Alleen rijpe, onbeschadigde pompoenen zijn goed te bewaren. Plekken op de schil zijn een slecht teken. Het is namelijk de keiharde schil die het vruchtvlees en het zaad behoedt voor bederf en uitdroging.

Oud

De pompoen is een éénjarige, klimmende of rankende plant. Zelf pompoenen zaaien, is leuk en makkelijk. Wat ze nodig hebben is ruimte, 1 à 1,5 m² per plant, op een zo warm en zonnig mogelijke plek. Ze houden van een warme, humusrijke, vochtige maar goed afwaterende losse bodem. Zodra de plant eenmaal op gang is, kan hij zichzelf prima redden. Voldoende water geven, is belangrijk, maar in de volle grond kunnen ze een zomervakantie overleven zonder aandacht. De grootste inlandse oogst uit volle grond valt in september en oktober. Te vroeg geoogst, smaken ze flauw en bewaren ze slecht. Ze worden ook aangevoerd uit Frankrijk, Spanje en Turkije.

In Midden- en Zuid-Amerika werden zaden gevonden van 7.000 jaar voor Christus. Vanaf de 16^e eeuw werden ze in Europa geïntroduceerd.

Veelzijdig

Een mooie eigenschap van pompoenen is dat je er vrijwel alles van kunt gebruiken. Zo is er pompoenpitolie, kan je de bloemen verwerken, kan je de pitten roosteren en zouten en het vruchtvlees gebruiken voor zowel hartige als zoete gerechten. Naast de zaden zijn ook de jonge steeltoppen en de pompoenbloemen eetbaar. Het vruchtvlees van pompoen is een weldaad voor de gezondheid. Het bevat veel ijzer, is rijk aan caroteen en vitamine C.

Pompoen is een dankbare groente. De bereidingsmogelijkheden zijn eindeloos. Je kan pompoen in blokjes stoven, mengen met allerlei groenten, koken, roosteren, frituren, in soep verwerken of pompoenpuree van maken. Als je oranjekleurige pompoenboter eet, proef je de herfst. Smeer hem op geroosterd brood, op peperkoek of ook ideaal als beleg op toastjes, verwerkt in pompoenbrood of taart. Je kan er chutney van maken of - van de zoetere rassen - jam. Davy Haverals, chef-kok in de Oppemse Hoeve, vertelde mij over zijn pompoensoep met krab. Hiervoor gebruikt hij een middelgrote pompoen, pelt hem en haalt de pitten eruit. Daarna versnijdt hij de vrucht in blokjes. Er wordt eerst een ajuin gesneden en in boter gestoofd. Dan vult hij de pompoenblokjes aan met water en kippenbouillon zodat je een dikke massa krijgt. Kruiden met tijm en laurier, zout en peper en laten koken. Eens de soep gaar is het geheel mixen. Hij haalt het vlees uit de krabpoten en versnijdt ze met zongedroogde tomaten. Serveer ze beiden als garnituur bovenop de soep samen met wat gehakte peterselie. Een heerlijk Halloween gerecht.

TEKST Anne Baekens

i Onze medewerkster Anne Baekens gaat in de rubriek *kwestievensmaak*, samen met een aantal chef-koks uit de Rand, op zoek naar bijzondere, doodgewone of verrassende smaken. Deze maand sprak ze met Davy Haverals van de Oppemse Hoeve, Oppemstraat 135 in Oppem-Meise, 02 305 67 47.

lostinderand

Roger Van Vooren (56) is een freelance fotograaf uit Zaventem. Naast de surrealistische en melancholische reeks Onderweg - postkaarten met een hoek af, noemt hij ze zelf - maakt Roger ook sobere, indringende portretten. Hij heeft meerdere expo's in België op zijn actief en werd recent gevraagd als setfotograaf voor een nieuwe Vlaamse film. Roger blijft onderweg, zijn foto-credo blijft onveranderd: minder is meer.

www.rogervanvooren.com

Ticket diepgang, enkele rit

'Ik mis de warmte van de Indiërs. In België heb ik vele goede vrienden, maar ik blijf steken, ergens in de diepte blijft er altijd een muurtje staan. Hier kan je niet in het holst van de nacht naar een vriend stappen omdat je hem nodig hebt.'

TEKST Johan De Crom ■ FOTO Filip Claessens

Alex Thomas is joviaal en genereus, maar zijn glimlach stoot op een Belgisch harnas. De Indiër is het soort man waarbij geen ijs gebroken moet worden, hij roept in elke loopgravenoorlog als eerste het kerstbestand uit, alle wapens aan de kant. Bij hem stap je binnen zonder login.

Alex Thomas werd geboren in Bombay en werkte als vroege twintiger in Bangalore, de Silicon Valley van India. Deze specialist in business management software verveelde er zich te pletter en wilde zijn vleugels uitspreiden. Zijn werkgever HP stelde hem een Europees project voor. 'Ik moest in verschillende afdelingen van het bedrijf het programma SAP implementeren. Zo werkte ik enkele maanden in Stuttgart, Brussel, Genève, Zurich, Milaan, Rome en Barcelona.' Later werkte hij in Stockholm voor een bedrijf dat applicaties

ontwerpt voor gsm-operatoren, maar in vereffening ging. 'Ik wilde verhuizen en in mijn toer door Europa was Brussel me goed bevallen. Je hebt hier een ruime expatgemeenschap en veel faciliteiten voor buitenlandse werknemers. Zo kom je makkelijk in contact met mensen.' Een Belgische vriendin stelde hem voor bij Belgacom. Hij is er vandaag, als zelfstandig consultant, program manager. Hij leidt er verschillende teams die grootschalige producten ontwerpen en lanceren.

Lang feestje

Alex is 42 jaar en bruisend actief. Hij is altijd te vinden voor een feestje. Niet toevallig ontmoette hij zijn vrouw Isabelle in een Antwerpse discotheek. Het koppel kocht in 2010 bouwgrond in Overijse, waar nu een mooie, open villa prijkt. 'Het is heerlijk rustig en vlakbij Brussel. Ik had hier destijds wat mensen leren kennen en de

MOOISTE PLEK

De zuidelijke staat Kerala, met zijn palmbomen, rijstvelden en exotisch fruit.

GROOTSTE INDIËR

Mahatma Gandhi.

MOOIE HERINNERING

Warmhartigheid van de Indiërs.

gemeente heeft me altijd befallen. Mijn vrouw komt uit Ninove, maar ook voor haar werk is Overijse een goede uitvalsbasis.' Alex en Isabelle hebben twee jonge dochters: Sienna (2 jaar) en Savanna (0,5 jaar).

Succesvolle baan, mooi gezinnetje, fantastisch huis. Alex heeft het voor mekaar. Iets in zijn karakter ligt mee aan de basis van zoveel bijval. 'Ik ben een dobberman. Als ik bijt, laat ik niet meer los. Ik ga door de nonsens en het protocol recht op mijn doel af. Ik neem er ook geen vrede mee als iemand zijn afspraak niet nakomt. Ik zal aandringen tot die over de brug komt. Mijn vrouw is daar wat gemoedelijker in. Misschien houdt ze mij wel in evenwicht', glimlacht Alex.

Muurtjes

Zijn generositeit en vriendelijkheid leveren hem niet altijd op wat hij verwacht. Alvast niet in ons land. 'Belgen zijn warmhartige mensen en ik heb hier goede vrienden, maar je dringt zelden echt tot de kern van iemand door, mensen tonen zich niet openhartig. Er blijft een muurtje waar je niet doorheen geraakt, ze schermen zichzelf af. In India gaat het toch veel dieper.'

Het valt Alex ook op dat werk en privéleven in dit land zo sterk van elkaar gescheiden blijven. 'In Scandinavië of Duitsland vertaalt je vriendschap op het werk zich in vriendschap daarbuiten. Je collega's nodigen je snel uit bij hen thuis, heel anders dan in België.' En hij voegt er als uitsmijter aan toe: 'Vlamingen zijn beter in talen dan Walen, maar toch had ik in het begin meer Waalse vrienden. Ze zijn wat gemoedelijker, denk ik.'

FR Ticket aller simple vers le large

'La chaleur des Indiens me manque. Je compte pas mal de bons amis en Belgique, mais je me sens comme 'coincé', il y a toujours quelque part une sorte de mur qui se dresse au loin', dit Alex Thomas. Il travaillait comme spécialiste en business management software à Bangalore, mais il s'ennuyait. Son employeur HPI l'a envoyé en Europe. 'Lors de mon périple en Europe, Bruxelles m'a bien plu. Vous y avez une importante communauté d'expatriés et de nombreuses facilités sont offertes aux travailleurs étrangers. Il est facile d'entrer en contact avec les gens.' Une amie belge l'a présenté chez Belgacom. Il y travaille actuellement en tant que consultant indépendant comme product manager. Il habite avec son épouse Isabelle et ses deux petites filles à Overijse, 'une commune très calme et proche de Bruxelles'